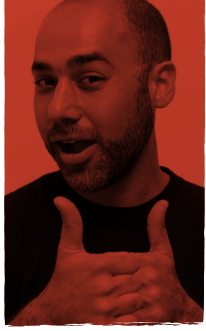
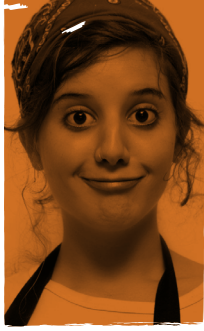

תושבים צעירים - מדיניות חדשה

תכנית אב לצעירים בתל-אביב-יפו

צוות התוכנית - מחקר, תכנון וכתיבה:

יואב וינברג, היחידה לתכנון אסטרטגי, מינהל ההנדסה
עודד גינוסר, היחידה לתכנון אסטרטגי, מינהל ההנדסה
מיכאל וולה, מנהל תחום צעירים, המחלקה לנוער ולצעירים, מינהל החינוך התרבות והספורט

ועדת העבודה:

תמי גבריאל, מנהלת היחידה לתכנון אסטרטגי, מינהל ההנדסה
עידן גביש, מנהל המחלקה לנוער ולצעירים, מינהל החינוך התרבות והספורט
אדי רפטוב, מנהל תכנון ובקרה, חטיבת התפעול
מעין פסטרנק, רכות תכנון והערכה, מינהל החינוך התרבות והספורט
דנה כרמל, מנהלת פרויקטים שיתוף ציבור, יחידת תכנון ובקרה, חטיבת התפעול

ליווי הכנת התוכנית:

אסף זמיר, סגן ראש העיר
מנחם לייבה, מנכ"ל העירייה
דפנה לב, מנהלת מינהל החינוך, התרבות והספורט
עודד חוברה, מנהל אגף קהילה נוער וספורט

תודות:

תודה לכ-150 צעירים שלקחו חלק בתהליך הכנת התוכנית בקבוצות מיקוד ובקבוצות חשיבה
תודה לעובדי העירייה שסייעו לאורך הכנת התוכנית ובשלב גיבוש האמצעים ליישומה
תודה ליחידה לתכנון והערכה פדגוגית
תודה למרכז למחקר כלכלי חברתי של עיריית תל-אביב-יפו
תודה לנציגי אגודות הסטודנטים ובראשן אגודת הסטודנטים של אוניברסיטת תל אביב שיעצו וסייעו
תודה לשותפנו בגיינט ישראל - מרכזי הצעירים, תבית וסטרייב
תודה לנציגי ארגונים, אנשי מקצוע וקולגות שקראו והעירו את הערותיהם לטיוטת התוכנית
תודה לנדב אבנרי, דפנה בוטנר, רעות מלטר ושרית סלע - צוות תחום הצעירים ובית הצעירים

צילום: גלית טרגר עיצוב: השכונה

תושבים צעירים - מדיניות חדשה

תכנית אב לצעירים בתל-אביב-יפו

המחלקה לנוער ולצעירים • אגף קהילה נוער וספורט • מינהל החינוך התרבות והספורט • היחידה לתכנון אסטרטגי
מינהל ההנדסה • התכנית העירונית לשיתוף הציבור • חטיבת התפעול

ינואר 2012

תושבים יקרים,

תל-אביב-יפו, העיר התוססת והמעניינת ביותר בישראל, ממשיכה את מגמת העשור האחרון וגדלה בהתמדה. בסוף שנת 2010 עמד מספר התושבים בה על כ-404,300 נפש, **שליש מהם צעירים!** אחד הנתונים המרתקים בשנתון הסטטיסטי האחרון של העיר תל-אביב-יפו מלמד כי שיעורם של בני קבוצת הגיל 25 - 29 מכלל אוכלוסיית העיר הוא כ-23%, בהשוואה לכ-15% בישראל כולה. זהו נתון גבוה במיוחד ובעל השפעה רבה על מרקם החיים של העיר, אשר מספר הצעירים בה ממשיך לגדול, ובהם משפחות צעירות שבוחרות להקים פה את ביתן.

העושר התרבותי בעיר תל-אביב-יפו מהווה מוקד משיכה לצעירים רבים המבקשים להשתלב בעשייה האמנותית וביצירה וכן לצרוך אותה. אין זה פלא שהעיר תל-אביב-יפו מתחדשת ללא הרף, תוססת בחדוות חיים, פתוחה בפני כל רעיון ומובילה ביזמות, במקורות ובכושר ההמצאה.

כהוקרה לצעירים החיים בה ומזינים את הלמות הלב שלה, יזמה העירייה את תוכנית **"תושבים צעירים - מדיניות חדשה"**. התוכנית, המבקשת לקדם את האוכלוסייה הצעירה החיה בעיר ולעודדה להתפתח ולהצליח, מבוססת על מחקר מקיף ונוסחה יחד עם כ-150 תושבים צעירים. בראש ובראשונה, התוכנית מבקשת לקרב את הממסד העירוני לתושבים הצעירים, ולספק להם כלים להשפעה ולמעורבות אזרחית. אני גאה בכך שאנו הרשות הציבורית הראשונה בישראל שבחרה לקיים תהליך מעמיק ומקצועי כזה בנושא הצעירים.

לצד קסמיה הרבים של העיר ושלל מעלותיה, ולצד ההשקעה המרובה של העירייה בשיפור איכות החיים של תושביה, אין ספק שישנם גם קשיים לצעירים החיים בעיר, כשהבולט שבהם הוא יוקר המחיה. התוכנית הזאת מתווה פתרונות מעשיים לחלק מסוגיות אלה, ובראשם קידום היוזמות העירוניות לדיוור בר השגה. אני גאה בכך שגם בנושא הזה עיריית תל-אביב-יפו הינה חלוצה ויוזמת, וקורא לממשלת ישראל להקנות לרשויות המקומיות את הסמכויות והכלים לקדם באופן משמעותי יותר מטרה חשובה זו.

צעירים יקרים, המשיכו לקחת אחריות על חיי העיר ותושביה.

שלכם,

רון חולדאי

תושבים יקרים,

בתל-אביב-יפו חיים כ-140 אלף צעירים. העיר עם אחוז הצעירים הגבוה ביותר בארץ ואחד המטרופולינים הצעירים בעולם. מספר הצעירים בעיר גדל בצורה מתמדת בשנים האחרונות ובניגוד לעבר, הצעירים נשארים בעיר לגדל את משפחותיהם.

עיריית תל-אביב יפו החליטה לראשונה לגבש תכנית השואפת להתמודד עם מורכבות החיים בעיר עבור הצעירים בשלל נושאים כמו דיור, תחבורה, השפעה בקהילה ושירותים עירוניים. במסגרת הכנת התכנית בוצע הליך שיתוף ציבור אשר שילב במלאכת החשיבה מאות תושבים צעירים שכיוונו, הסבירו והעלו רעיונות והצעות שונות.

התכנית שמה לעצמה יעד לשפר עבורנו, צעירי העיר, את כל הפרמטרים של חיי היומיום שלנו ומהווה יריית פתיחה לשלל פעולות שיבוצעו בשנים הקרובות עבורנו.

בהצלחה!

שלכם,
אסף זמיר

תוכן העיניינים

	עיקרי הדברים
4-1	
10-5	1. כמה שאלות (וכמה תשובות) בתור פתיחה
5	1.1 אז מה פה הבעיה?
7-6	1.2 מה זו בעצם תוכנית אב לצעירים?
8-7	1.3 מה העקרונות שהובילו את כתיבת תוכנית האב?
8	1.4 על מה מבוססת התוכנית?
9-8	1.5 איך השפיעו הצעירים על התוכנית?
9	1.6 למי מיועד המסמך?
10-9	1.7 מה בהמשך?
20-11	2. תושבים צעירים בתל-אביב-יפו - תמונת מצב
12-11	2.1 מה בין צעירים בני 18 למבוגרים בני 35?
20-13	2.2 מאפייני אוכלוסיית הצעירים בעיר
46-21	3. מדיניות עירונית: מטרות ואמצעי יישום מוצעים
24-23	3.1 להשפיע ולהיות אזרח בעיר
28-25	3.2 לגור בעיר
32-29	3.3 להתנייד בעיר
36-33	3.4 לעבוד וללמוד בעיר
40-37	3.5 לבלות וליצור בעיר
44-41	3.6 להכיר ולהשתייך בעיר
46-45	3.7 הנגשת מידע, העיר והעירייה
48-47	4. מעקב ובקרה
47	4.1 מעקב אחר השגת יעדי התוכנית
47	4.2 עדכון התוכנית
66-49	5. נספח אמצעי יישום לביצוע

עיקרי הדברים

כללי

- **“תושבים צעירים”¹ - מדיניות חדשה** היא תכנית מדיניות לשיפור איכות החיים של הצעירים בעיר. התכנית מתייחסת לאתגרים השונים של חיי הצעירים בעיר ומציעה מטרות ואמצעי יישום כדי להתמודד איתם.
- **“עובדים בשבילי”**. אם תכנית המדיניות תיושם בהצלחה, יותר צעירים ירגישו ש”המסד העירוני מתעניין בי ועובד בשבילי”. לשם כך התכנית מציעה כ-60 אמצעי יישום בטווחי זמן שונים, חלקם כבר הועבר לביצוע ובראשם הבנת הצורך בקיום יחידת צעירים והקמת בית הצעירים הראשון ברחוב מזא”ה 9.
- **להשפיע בעיר**. לצד העיסוק בנושאים כמו דיור, תחבורה וקריירה, התכנית מדגישה נושאים כמו כלים להשפעה על העיר, בניית קהילה, שימוש במרחב הציבורי והנגשת מידע על העיר והעירייה במטרה שיותר צעירים ירגישו ש”מקשיבים לי ויש לי יכולת להשפיע”.
- **תכנית מדיניות ראשונה מסוגה בישראל**. זו הפעם הראשונה שרשות ציבורית גדולה בישראל מכינה תכנית אב מקיפה לנושא הצעירים. תהליך הכנת התכנית החל באוגוסט 2010 ביוזמת המחלקה לנוער ולצעירים, היחידה לתכנון אסטרטגי והתכנית העירונית לשיתוף הציבור וכלל תהליכי מחקר, פיתוח מדיניות, התייעצות עם גופי מגזר שלישי ושיתוף של כ-150 צעירים.
- **אחד מכל שלושה**. 35% מתושבי העיר הם צעירים. 140,000 בני ה-18-35 הגרים בעיר הופכים אותה לעיר בעלת שיעור הצעירים הגבוה בישראל ומהגבוהים בעולם. ב”בלוק הצעירים” שבמרכז

העיר הצעירים מהווים כמעט 50% מהאוכלוסייה. אלו הן תופעות ייחודיות המעצבות את מרקם החיים של תל-אביב-יפו ויש לשמרן.

■ **צעירים אוהבים את תל-אביב-יפו וכמות הצעירים ממשיכה לגדול.** העיר מציעה אפשרויות תעסוקה, תרבות, לימודים, ובעיקר את התשתית להגשמה עצמית. לכן, צעירים מרחבי הארץ ממשיכים להגר לעיר מדי שנה ואוכלוסיית הצעירים בעיר ממשיכה לגדול.

■ **לצד ההזדמנויות, החיים בעיר מייצרים לצעירים אתגרים ייחודיים ובראשם יוקר המחיה.** אתגרי הצעירים מופו וחולקו לשש קבוצות עיקריות. התכנית עוסקת באותם אתגרים שהם ייחודיים לצעירים מעצם היותם צעירים, היא לא עוסקת באתגרים כלליים שמטרידים צעירים אך אינם ייחודיים להם. לדוגמא - תחבורה ציבורית בעיר היא אתגר כללי אך תחבורת לילה היא אתגר ייחודי לצעירים.

אתגרי הצעירים

- **להשפיע בעיר.** 85% מהצעירים בישראל חשים שאינם יכולים להשפיע באופן משמעותי על הרשות המקומית בה הם חיים. התוכנית מציבה כמטרה עירונית לעודד צעירים להשפיע ולקחת אחריות על המרחב העירוני, הקהילתי והחברתי בו הם חיים, ולתת להם את הכלים לעשות זאת בין אם באמצעות מעורבות גוברת בחיי השכונה ובין אם באמצעות הקמת תשתיות עבור יזמים חברתיים. בנוסף, התוכנית עוסקת בקידום הדיאלוג, תהליכי שיתוף הצעירים ויצירת שיתופי פעולה בינם לבין העירייה. לשם כך מוצעים 6 אמצעי יישום כמו הגברת שיתוף ציבור הצעירים בהחלטות העירייה באמצעות האינטרנט ובמרחב הציבורי, קידום מעורבות צעירים בדרג השכונה בכלל העיר ופיתוח קבוצות מנהיגות צעירה בדגש על שכונות דרום ומזרח העיר, עידוד היזמים החברתיים הצעירים באמצעות הקמת מרחב עבודה עבורם ושירותים נוספים.
- **לגור בעיר.** שכר הדירה הפך לאתגר משמעותי עבור צעירים רבים ולצדו העלויות הנלוות ואיכות השירותים הקשורים בדיוור כגון: תהליך חיפוש ומעבר דירה, חוסר הודאות בשוק השכירות, שמירת זכויות השוכר מול בעל הבית, תחזוקת דירות ירודה וכדומה. התכנית קובעת שיש לשמר את מגוון אפשרויות המגורים לצעירים, לפעול לצמצום חוסר הודאות ולהפחית את העלויות הנלוות לדיוור, תוך הבנה שהפחתת שכר הדירה הינה סוגיה ארצית שאין בידי העירייה כלים כדי לחולל בה שינוי משמעותי. לכן, לצד המשך קידום הפרויקט העירוני של דיוור בר השגה, העירייה תרחיב אתפעילותה בנושא כדי לשפר את איכות שירותי הדיוור שמקבל השוכר הצעיר בעיר. לשם כך מוצעים 7 אמצעי יישום כמו הקמת מרכז סיוע לשוכרי דירות, פיתוח שירותים כייעוץ משפטי, חוזה שכירות מומלץ והקמת צוות עירוני לבחינת הפחתת עלויות הדיוור הנלוות.
- **להתנייד בעיר.** מערך התחבורה הציבורית במטרופולין מקשה על התניידות יעילה אולם הוא מהווה אתגר כללי שאינו ייחודי לצעירים וברובו אינו בסמכות העירייה אלא בידי משרד התחבורה. התכנית קובעת שיש להפחית את התלות של צעירים ברכב הפרטי ולהמשיך בקידום פתרונות חלופיים כמו נסיעה באופניים והליכה ברגל לצד קידום פתרונות לשלוש סוגיות תחבורתיות ייחודיות לצעירים - תחבורת לילה, תחבורה להשכלה גבוהה ותחבורת סוף שבוע. לשם כך מוצעים 8 אמצעי יישום כמו פיתוח תחבורת הלילה, שיפור תחבורת סוף השבוע, מתן תמריץ למי שאינם משתמשים בתו חניה וכו'.
- **ללמוד ולעבוד בעיר.** העיר מציעה הזדמנויות לימודים, תעסוקה וקריירה רבות ומגוונות לצעירים. לצידן מתעוררים קשיים הקשורים ביכולת להתקדם בשוק רווי, מיצוי אישי ושמירה על זכויות סוציאליות. התכנית קובעת שיש לשמר את מעמדה של העיר כמרכז עסקי אטרקטיבי עבור צעירים, לעודד יזמות עסקית בקרב צעירים ולפעול לשיפור התאמתה של העיר לחיי סטודנטים. לשם כך מוצעים 10 אמצעי יישום כמו הקמת תכנית מתמחים בעירייה שתייצר הזדמנויות קריירה, סיוע ליזמות עסקית צעירה על ידי הנגשת שירותי העירייה ועידוד חממות עסקיות, פיתוח אפשרויות תעסוקה לצעירים ביפו ויצירת מרחבי לימוד ציבוריים לסטודנטים.
- **ליצור ולבלות בעיר.** תל-אביב-יפו היא מרכז התרבות, הביילוי והיצירה של ישראל, בין היתר בזכות מדיניות עירונית שמעודדת ומאפשרת לתופעות אלה להתקיים. התכנית מתמקדת ביוצרים הצעירים, בתרבות הרחוב ובתרבות החוץ-ממסדית - תחומים חלוציים ויצירתיים שמעצבים את התרבות העירונית אך מתאפיינים במחסור במשאבים. התכנית מציעה לסייע ליוצרים צעירים

בפיתוח הקריירה, בהקצאת משאבים ובהנגשת מידע אודות האפשרויות הקיימות עבורם. התכנית גם מציעה להקל על היכולת לקיים תרבות רחוב. לשם כך מוצעים 11 אמצעי יישום כמו עידוד השימוש במרחב הציבורי לאירועי קהילה מקומיים, הקצאת חלל עבור אמנים צעירים, קידום הנחות לצעירים במרכזי ספורט וקהילה ועוד.

■ **להכיר ולהשתייך בעיר.** החיים בעיר מאפשרים אינטראקציה והיכרות בין אנשים - בבר, בקפה, ברחוב ובעבודה לצד תחושת ניכור מהשכנים או השכונה. המחקר שבוצע הראה כי עבור צעירים רבים בעיקר סביב גיל 30 עולה הצורך בהשתייכות עמוקה יותר למעגל חברתי שמעבר לחברים הקרובים. התכנית מציעה מספר כלים להעמקת שייכות לשכונה או העיר עבור המעוניינים בכך ולפיתוח קהילות צעירים. לשם כך מוצעים 7 אמצעי יישום כמו קיום דיאלוג עם קבוצות צעירים חוץ ממסדיות, עידוד אירועי קהילה תרבות ושיח במרחב הציבורי ועוד.

■ **הנגשת מידע, העיר והעירייה.** צעירים רבים חשים תסכול עמוק מהמסד בישראל שלתחושתם "לא עובד בשבילי". המרחב העירוני מייצר הזדמנות לבניית מערכת יחסים חיובית בין הצעירים והממסד. לשם כך, לצד שיפור המענה שמקבלים אתגרי הצעירים, התכנית קובעת כי יש לשפר באופן משמעותי את האופן שבו התושבים הצעירים מיודעים על הפעולות שנקטות עבורם, על יכולתם להשפיע ועל השירותים הלא מנוצלים הקיימים עבורם. כל זאת יתאפשר על ידי יצירת ערוצי תקשורת והנגשת מידע עדכניים ורלוונטיים. לשם כך מוצעים 10 אמצעי יישום כמו מפגשים בין צעירים לגורמי עירייה בנושאי מדיניות עירונית, עידוד דיגיטציה של מערכי מידע עירוניים, פיתוח ערוצי תקשורת חדשים בין העירייה לתושב הצעיר ועוד.

---

¹המסמך כתוב בלשון גברית מטעמי נוחות, אך פונה לגברים ולנשים כאחד.

כמה שאלות (ונכמה תשובות) בתור פתיחה

1.1 אז מה פה הבעיה?

צעירים אוהבים את תל-אביב-יפו.

זה המקום שבו צעירים ישראלים בתחילת הדרך מגשימים את עצמם. פה הם מוצאים חיי תרבות ולילה מגוונים, פה מתאפשרות להם הזדמנויות תעסוקה והתפתחות אישית, פה הם יכולים לצאת לבלות או לקנות חלב 24 שעות ביממה, פה הם יכולים לקחת חלק ולהשפיע או פשוט להתנתק. אך מעל לכל, כאן כל אחת וכל אחד יכולים להיות מי שהם רוצים להיות.

תל-אביב-יפו היא העיר בעלת שיעור הצעירים הגבוה בישראל ומהגבוהים בעולם. שליש מתושביה הם צעירים ובמרכז העיר שיעורם מהאוכלוסייה הוא כמעט מחצית. בניגוד לדעה הרווחת, מספר הצעירים בעיר ממשיך לגדול וצעירים נוספים חולמים ומהגרים לעיר - בינתיים.

החיים בעיר מייצרים לצעירים גם אתגרים לא מעטים - יוקר המחייה הגואה, שוק הדיור הרוטט, תחושות של חוסר יכולת להשפיע "כי גם ככה אין מי שמקשיב שם למעלה", אין חנייה, "למה לא בונים חניון?", "למה דווקא פה בונים חניון?", הדו"חות, ביטול הדו"חות, תשלום הדו"חות, ההמתנה לאוטובוס, "ועד שהוא כבר מגיע הוא מלא באנשים", העמוד באמצע נתיב האופניים, "למה לא סוללים יותר נתיבי אופניים?", "מה פתאום להוריד מקומות חנייה בשביל נתיב אופניים?", העשן של הסיגריות בבר, הפקח שבא לתת דו"ח על העשן של הסיגריות בבר, בעל הבית שהעלה את שכר הדירה, המצב הירוד של הדירה, 20 אנשים בחדר המדרגות שבאו לראות את הדירה, "תחליטו עכשיו או שמישהו אחר יחתום לפניכם", הרעש מהמסיבה למטה, השוטף שבא לסגור את המסיבה למטה, העבודה עד מאוחר, מבחנים, הריחוק מהמשפחה, הניכור מהשכנים.

1.2 מה זה בעצם "תכנית אב לצעירים" או "מסמך מדיניות לצעירים"?

תכנית האב לצעירים היא הניסיון הראשון להגדיר קווי מדיניות באשר לאוכלוסיית הצעירים בתל-אביב-יפו. ההחלטה על הכנת התכנית התקבלה באוגוסט 2010 תוך הבנה שהעירייה אמנם מקיימת מדיניות שתורמת לצעירים בעיר אך לא גיבשה והפעילה מדיניות כוללת הממוקדת באוכלוסיית הצעירים. הרבה מהיתרונות שמציעה העיר לתושבים הצעירים הם תוצר של מדיניות ופעולות העירייה, כשלעיתים העירייה היא הגוף היוזם ולעיתים הגוף המנהל, המפקח והמסדיר. בין אלה אפשר לציין את פרויקט "תל אופן", המדיניות העירונית המאפשרת פריחה של חיי לילה, אירועי תרבות וספורט כ"לילה לבן", "אוהבים אמנות" ומרתונים, הפעלת מרכזי קהילה וספורט כמו "המרכז הגאה" וכדומה. אולם כאמור, כל אלה לא כוונו עד היום באופן ישיר וממוקד לצעירים אלא כלפי האוכלוסייה כולה. ייחודה של תכנית זו הוא שהיא מבוססת על ההבנה שהצעירים הם קהל ענק ובעל אתגרים ייחודיים ולכן יש לתת לו תשומות עירוניות נפרדות - כשם שלגיל הרך, לבני הנוער או לגמלאים יש צרכים ופתרונות ייחודיים הקשורים במאפייני הגיל שלהם - כך גם לצעירים.

תכנית מדיניות עירונית אמורה להנחות את עבודת העירייה ולבוא לידי יישום בתכנית העבודה שלה. כדי שלא תישאר כ"עוד מסמך", צוות התכנית הקפיד לפרוט את המדיניות לכדי 60 אמצעי יישום מוצעים. וודאי שלא ניתן ליישם את כולם במקביל אולם העירייה תאמץ רבים מהם ליישום כבר בשנה הקרובה. למעשה, יישומן של חלק מההמלצות שעלו בתהליכי שיתוף הציבור כבר החל, גם מבלי לחכות לחתימת המסמך.

ייחודה הנוסף של התכנית הוא בהיותה חלוצה ארצית - זו הפעם הראשונה שרשות ציבורית גדולה בישראל, מקומית או לאומית, מבצעת עבודת מחקר ומפתחת מדיניות מקיפה בנושא הצעירים, מבלי להישען על המגזר השלישי, בדומה לתכניות דומות שהוכנו בערים אחרות בעולם. מנגד יש לזכור כי מעבר לייחודם כקבוצה, הצעירים הם גם חלק בלתי נפרד מכלל אוכלוסיית העיר ולכן חלק מהאתגרים שהם מתמודדים איתם אינם ייחודיים להם מעצם היותם צעירים אלא הינם אתגרים עירוניים כלליים הרלוונטיים לכל תושבי העיר. תכנית האב לצעירים אינה באה לפתור אתגרים אלו, אילו הייתה מנסה לעשות כך, הרי שהיא הייתה הופכת להיות תכנית האב של תל-אביב-יפו. **במילים אחרות, תכנית זו אינה מתיימרת לתת מענה לכל מה שמפריע לצעירים בעיר אלא לאותם האתגרים שייחודיים לצעירים מעצם היותם כאלה.** האתגרים האחרים מטופלים במסגרות עירוניות נפרדות, שלחלקן מסמך זה מפנה או שיטופלו באמצעות שיתופי פעולה בין גורמים שונים.

לבסוף, אנו מציעים לראות בתכנית זו מסר חשוב של עיריית תל-אביב-יפו לתושבים הצעירים - הממסד העירוני פתוח לדיאלוג, מתעניין באתגרי החיים של הצעירים ועושה מאמץ להתמודד איתם. הוא גם ישיר ואומר בצורה ברורה את מה אין ביכולתו או בכונתו לעשות.

1.3 מהם העקרונות שהובילו את כתיבת תכנית האב?

ההחלטה על קידום תכנית האב לצעירים התבססה על עקרונות וערכים שבהמשך הובילו את כתיבת התכנית:

רואים בנו, הצעירים, נדבך חשוב בהשגת חזון העיר

- שאיפה שצעירים רבים יראו בתל-אביב-יפו עיר אטרקטיבית למגורים לכל החיים
- הכרה בצעירים כבסיס "למעמד היצירתי" - כמחוללי חיי קהילה, כתורמים לחיי התרבות בעיר ותורמים לחיזוקה של העיר כמרכז כלכלי

מתעניינים בבעיות שלי כצעיר, מנסים לפתור אותן

- הכרה באוכלוסיית התושבים הצעירים כקהל יעד בעל מאפיינים מיוחדים שלעיתים מצריך פתרונות ייחודיים

- דגש על מציאת פתרונות יצירתיים מעודכנים לרוח התקופה תוך שיתוף הצעירים

- יידוע והנגשת מידע אודות מדיניות ופעילות

אנחנו יכולים להשפיע

- יצירת מציאות שמעודדת צעירים לקחת חלק בעיצוב החברה והעיר בה הם חיים - הגברת תחושת המסוגלות האזרחית

- הדגשת החשיבות של הדיאלוג בין העירייה לתושבים הצעירים

הקהילה ואני

- הקהילה כמסגרת תומכת ומעצבת עבור צעירים וככזו לפעילות אזרחית

- שימוש במרחב הציבורי למפגשים חברתיים וכמוקד לפעילות קהילתית

מידע צריך להיות נגיש ובכלים שמתאימים לי

- הנגשת מידע הנדרש לצעירים כתושבי העיר, כיזמים וכפעילים במגוון תחומים

- התאמת כלי המידע בהם משתמשת העירייה לאופן בו הצעירים צורכים היום מידע - העברת

מידע באינטרנט, ברשתות החברתיות ובאפליקציות הסלולאריות השונות, תוך שימוש בשפה ברורה, ישירה ובגובה העיניים

1.4 על מה מבוססת התכנית?

התכנית מבוססת על שורה של מחקרים ועבודות מיפוי ועל עשרות מפגשי לימוד, חשיבה והתייעצות. איסוף וניתוח הנתונים הנוגעים לצעירים בעיר החל עוד בטרם הוחלט על קידומה של תכנית האב לצעירים. במסגרת זו נערך ניתוח של נתונים סטטיסטיים לגבי מאפייני אוכלוסיית הצעירים בעיר בסיוע המרכז למחקר כלכלי חברתי של העירייה (אוכלוסיית הצעירים בתל-אביב-יפו, ניתוח דמוגרפי-גיאוגרפי, פברואר 2010). בנוסף, נערכו מספר קבוצות מיקוד כשלב ראשון בניתוח הצרכים של אוכלוסיית הצעירים בסיוע היחידה לתכנון והערכה פדגוגית במינהל החינוך, התרבות והספורט (אוכלוסיית הצעירים בתל-אביב-יפו, ניתוח צרכים מרכזיים, אוגוסט 2010). עם קבלת ההחלטה על הכנת תכנית אב, התבצעו השלמות נתונים בעיקר על בסיס מפקד האוכלוסין (הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, 2008). כמו כן, התבצע מחקר משווה על המתרחש בערים שונות בעולם בדגש על הערים: בוסטון, וינה וברצלונה. לצד מחקר זה נלמדה גם העשייה הענפה בנושא הצעירים בערים השונות בישראל המובלת על ידי ג'וינט ישראל. בנוסף, הורחב והועמק ניתוח הצרכים על ידי מפגשי שיתוף ציבור נוספים. בסעיף 1.5 להלן מצוי פירוט על תהליך שיתוף הציבור, מסקנותיו המלאות התפרסמו בדו"ח נפרד (תכנית אב לצעירים בתל-אביב-יפו, סיכומי מפגשי שיתוף להגדרת אתגרי התכנית, מרץ 2011).

מקור מידע נוסף לתכנית הן יחידות העירייה השונות הנמצאות במגע ונותנות שירותים לאוכלוסיית הצעירים בעיר, אם כאוכלוסיה יעודית ואם במסגרת שירותיהם לכלל האוכלוסיה. בתחילת תהליך הכנת התכנית התקיים "מפגש התנעה" עם נציגי היחידות העירוניות השונות. עם חלקן נערכו התייעצויות ומפגשים גם בהמשך על מנת לאתר דרכן את צרכי הצעירים בעיר אך בעיקר כדי למצוא את הפתרונות האפשריים שהעירייה יכולה לתת להם.

1.5 איך השפיעו הצעירים על התכנית?

כ-150 צעירים לקחו חלק בהכנת התכנית.

שיתוף הצעירים היה מקור מידע בהכנת תכנית האב ובמיוחד באיתור האתגרים העומדים בפניה, בהגדרת המטרות והדרכים להשגתן. לתהליך השיתוף, מעבר להיותו כלי לקבלת מידע הייתה חשיבות גם ככלי ליצירת חיבור בין הצעירים לבין העירייה. בנוסף, תהליך זה תרם להעברת מסר לפיו גם לצעירים יש יכולת להשפיע על פעולות העירייה ועל הזירה הציבורית בכלל.

מפגשי השיתוף התקיימו בשיתוף עם התכנית העירונית לשיתוף הציבור שבחטיבת התפעול והתרחשו בשלושה סבבים עיקריים. הסבב הראשון התבצע באמצעות שש קבוצות מיקוד במטרה למפות את צרכי הצעירים. הסבב השני באמצעות שבע קבוצות חשיבה וסיעור מוחות במטרה להגדיר את מטרות התכנית ואמצעים אפשריים להשגתן. הסבב השלישי התבצע לקראת סוף התהליך בו הוצגו למשתתפים התוצרים שהתגבשו לאור מה שהעלו במפגשים והם התבקשו להגיב ולתקן.

קבוצות המיקוד כללו: סטודנטים בגילאי 21-26, צעירים שאינם סטודנטים בגילאי 21-26, צעירים בגילאי 27-30, חיילים משוחררים ושתי קבוצות של צעירים בני המיעוט הערבי.

קבוצות החשיבה וסיעור המוחות כללו: סטודנטים, צעירים בתחילת דרכם המקצועית, צעירים בני המיעוט הערבי, יזמים חברתיים, יזמים עסקיים ואנשי חיי לילה, הורים צעירים וצעירים המתגוררים מחוץ למרכז העיר.

מעבר למפגשים אלה קיים צוות התכנית עוד מפגשי התייעצות רבים וביניהם מפגשים עם אמנים צעירים ופעילים מתחום האמנות, עם נציגי אקדמיה וארגונים מתחום הדיור, עם מומחים מתחום התחבורה, נציגי אגודות הסטודנטים בעיר ועוד.

הצרכים אותם העלו הצעירים במפגשים, המטרות אותן הם הגדירו והרעיונות שהם העלו להשגת המטרות נבדקו ונלמדו על ידי צוות התכנית. **לא כל נושא או רעיון שעלה במפגשים מצא את מקומו במסמך. כפי שהוסבר בראש מסמך זה, אחד השיקולים להכללת נושאים בתכנית האב היה מידת הקשר שלו לאוכלוסיית הצעירים.** כך למשל למרות שגם צעירים בעלי רכב מוטרדים מבעיית החניה בעיר, בעיה זו נמצאה כבעיה כללית שאינה ייחודית דווקא לאוכלוסיית הצעירים ולכן תכנית האב לא נתנה לה דגש. דוגמא נוספת הן שלל הבעיות הנוגעות לגידול ילדים בעיר. בעיות אלו אמנם רלוונטיות למשפחות צעירות אשר רבות מהן נכללות בטווח הגילאים בהן התכנית עוסקת, אולם הן נוגעות לשלב בחיים אשר אינו רלוונטי לרוב אוכלוסיית הצעירים ולכן רק חלק מבעיות אלו נכללו במסמך.

1.6 למי מיועד המסמך?

לכן, ככל תכנית אב, מסמך זה מיועד ליחידות העירוניות ולבעלי תפקידים בעירייה אשר אמורים להחליט לגבי המלצותיה ובהמשך גם להביא ליישומן בפועל. עם זאת, מראשית העבודה על התכנית ראינו בקהל הצעירים נמען חשוב לא פחות למסמך. לכן, תכנית האב מנוסחת ובנויה כך שתוכל לשמש הן את העירייה והן את הצעירים תושבי העיר ולשמש מצע משותף לעשייה ולדיאלוג מתמשך.

1.7 מה בהמשך?

יותר ממסמך עקרוני, על תכנית האב להוות פלטפורמה לדיון ציבורי מתפתח ופלטפורמה לדיאלוג בין הצעירים והעירייה. יש לראות בה צעד ראשון לקראת עשייה ולקראת עדכונים עתידיים. אין לנו ספק כי בתכנית יש גם פערים, החמצות ושגיאות אולם אלו יתבהרו לאור הניסיון שיצטבר בעשייה והנסיבות המשתנות שיאפשרו בעתיד לשפר ולשדרג את הבנת התחום ואת המדיניות העירונית.

כמה שאלות (וכמה תשובות) בתור פתיחה

כחלק מתהליך עדכון התכנית מתוכננים תהליכי שיתוף ציבור נוספים וכן תהליכי מעקב ובקרה כמפורט בפרק 4. מעבר לתהליכים מובנים אלו, אנו מבטיחים להישאר עם היד על הדופק ולהיות ערים לשינויים, מגמות ותמורות בנושאים הקשורים לצעירים בעיר.

הנכם מוזמנים לשלוח התייחסות והערות בכל עת:

טל: 03-5257490, כתובת: מז"ה 9 תל־אביב-יפו, דו"אל: mazehnine@gmail.com

תושבים צעירים בתל-אביב-יפו תמונת מצב

2.1 מה בין צעירים בני 18 למבוגרים בני 35?

בעשורים האחרונים המחקר האקדמי מזהה את בני 18-35 במדינות המתועשות כמשתייכים לקבוצת גיל של "המבוגרים הצעירים", תקופה בחיים לה יש מאפיינים ייחודיים השונים מאלו של גיל הנעורים ומאלו של הבגרות המאוחרת. המאפיינים העיקריים של תקופה זו הם החיפוש העצמי ודחיית שלבי חיים שבעבר התקיימו בשלב זה כמו נישואין, בחירת קריירה, מקום מגורים קבוע והתנתקות מההורים.

2.1.1 מיהם המבוגרים הצעירים?

ההתייחסות הראשונה לתקופת החיים בגיל 18-35 כתקופה מכוננת נעשתה על ידי הפסיכולוג אריק ה. אריקסון אשר עסק רבות בתהליכי בניית וגיבוש הזהות. תקופה זו בהתפתחות האדם הוגדרה על ידו כתקופת ה"בגרות המוקדמת" (Young Adulthood), בה נדרש האדם לתת מענה לשאלות מרכזיות אשר יעצבו את עתידו ואת חייו הבוגרים.²

בספרות המקצועית "צעירים" מוגדרים כקבוצה הנמצאת בצומת או בתקופת מעבר בה נדרשת התמודדות וקבלת החלטות בנושאים שונים. ההחלטות המתקבלות בתחומי ההשכלה, התעסוקה והדיור טומנות בחובן אתגרים ומשמעויות כלכליות עבור הצעירים. בד בבד עליהם להתמודד עם אתגרים פסיכולוגיים וחברתיים המכילים סוגיות של זהות ושייכות.³ היווצרותה של שכבה חברתית של "צעירים" נובעת מתהליכים תרבותיים רבי משמעות כגון: עליית גיל הנישואין, לגיטימציה חברתית לדחיית החלטות אישיות ומקצועיות, התארכותן של הכשרות מקצועיות ועוד.

2.1.2 צעירים בישראל

על פי השנתון הסטטיסטי לשנת 2010, בישראל חיים כיום כ- 1,700,000 צעירים (גילאי 20-34)⁴. נכון למועד כתיבת התכנית, נראה כי במדינת ישראל לא קיימת התייחסות מלאה לנושא הצעירים המאפשרת יצירת מדיניות מורכבת המעוגנת בחקיקה, הקצאת תקציבים ומתן שירותים. יחד עם זאת, ישנם גופים שונים הפועלים בתחום ומשקיעים משאבים רבים לקידום אוכלוסיית הצעירים. אירועי המחאה החברתית של קיץ 2011 הבליטו פער זה.

אחד הגופים המרכזיים בתחום הינו ארגון הגיונט ישראל, שבשיתוף עם משרדי ממשלה שונים, רשויות מקומיות, ארגוני מגזר שלישי וארגונים פילנתרופיים הקים ומפעיל עשרות מרכזי צעירים ברחבי הארץ. מרכזי הצעירים מסייעים במתן מענה לצרכים של אוכלוסיית הצעירים ביישוביהם, ובמקביל פועלים בכדי לקדם את נושא הצעירים בסדר היום המוניציפאלי והלאומי⁵. תחומי הפעילות המרכזיים בהם עוסקים מרכזי הצעירים הינם תחומי ההשכלה, התעסוקה, תרבות הפנאי, ההתנדבות והמעורבות החברתית של צעירים בקהילות המקומיות. יש לציין כי ברשויות רבות מרכזי הצעירים נועדו לענות טוב יותר על צרכי הצעירים על מנת למנוע הגירה שלילית שלהם. כאמור לעיל וכמפורט להלן, בתל-אביב-יפו המצב שונה.

2.2 מאפייני אוכלוסיית הצעירים

בתל-אביב-יפו מתגוררים כ-140,000 צעירים בגילאי 18-35 המהווים כ-35% מאוכלוסיית העיר. בשנים האחרונות כמות הצעירים בעיר הולכת וגדלה, בין השנים 1995 ל-2008 גדלה אוכלוסיית הצעירים בעיר ב-40% בקירוב, זהו שיעור גבוה ביותר מפי שניים מהגידול בכלל אוכלוסיית העיר בשאר הגילאים באותן שנים.

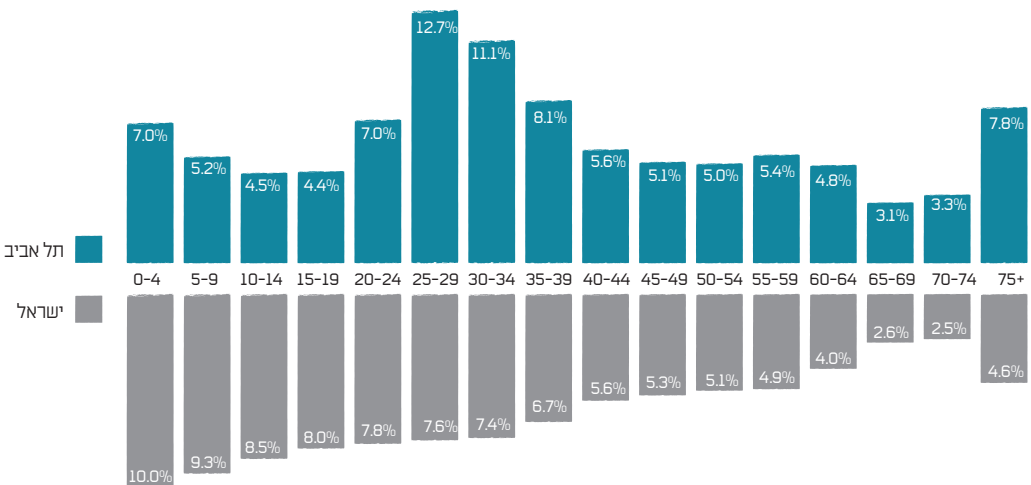
למעשה, הצעירים הם האחראים במידה רבה לגידול במספר תושבי העיר. לאורך השנים האחרונות מאזן ההגירה בקרב הצעירים הוא חיובי (כלומר יותר צעירים מגיעים אל העיר מאלה שעוזבים אותה) בעוד שבקרב קבוצות גיל אחרות הגידול שלילי.

שיעור הצעירים הגבוה בעיר הינו ייחודי. הוא מייצב את העיר כעיר בעלת שיעור הצעירים הגבוה בארץ. על פי נתוני הלשכה המרכזת לסטטיסטיקה שיעור הצעירים בערים הגדולות הוא כ-26% בעוד שבתל-אביב-יפו הוא כאמור יותר משליש מתושבי העיר.

כפי שניתן לראות באיור 1 המשווה בין אחוז קבוצות גיל מתוך כלל האוכלוסיה בעיר ובישראל בכללותה, שיעורם הגבוה של הצעירים בעיר בולט עוד יותר בחלוקה לתת קבוצות גיל. בולטת במיוחד קבוצת גילאי 25-29 המהווים 12.7% מאוכלוסיית העיר לעומת 7.6% מאוכלוסיית המדינה. גם בגילאי 30-34 בולט השיעור הגבוה יותר בעיר לעומת כלל המדינה. עם זאת, בקרב הגילאים הצעירים יותר 20-24 שיעור הצעירים בעיר נמוך יותר מזה שבכלל המדינה.

גם בהשוואה בין לאומית בולט היקף הצעירים בעיר והינו אחד הגבוהים בעולם. כך למשל בברצלונה המאופיינת בדימוי צעיר שיעור הצעירים (בגילאי 15-29) עומד על 19% בלבד.

אוכלוסיית הצעירים בעיר אינה אחידה במאפייניה וניתן לאתר בה קבוצות שונות וקהלי יעד בעלי יכולות, צרכים ורצונות שונים מאד אלו מאלו. הניתוח שלהלן מחלק את אוכלוסיית הצעירים לקבוצות על פי מאפיינים משותפים: גיל, אזור גיאוגרפי, מצב משפחתי וכיוצא בזה⁶. ניתוח זה שימש בהמשך התהליך להתאמת כלי היישום אותם מציעה תכנית האב לקבוצות צעירים ספציפיות.

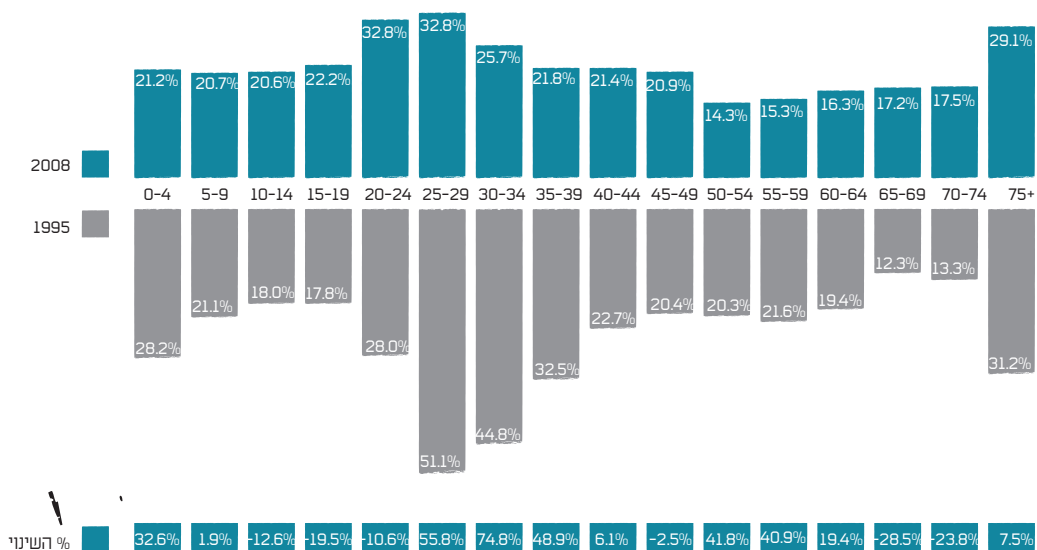
איור 1: אוכלוסייה בתל-אביב-יפו ובישראל לפי גיל - % (שנתון סטטיסטי 2010)

גילאים

מבחינה זו, ניתן לחלק את הצעירים לשתי קבוצות בעלות מאפיינים משותפים:

■ **גילאי 18-24:** בעיר התגוררו בסוף שנת 2009 35,000 צעירים בקבוצת הגיל 18-24 המהווים כ- 27% מכלל הצעירים בעיר. מעבר לעובדה שקבוצת גיל זו היא הקטנה ביותר מתוך אוכלוסיית הצעירים בעיר, משקלה אף הולך וקטן לאורך השנים. כפי שניתן לראות באיור 2, בין השנים 1995 ל-2008 חלה ירידה של למעלה מ-10% במספר הצעירים בקבוצת גיל זו. קבוצת גיל זו נעדרת יחסית ממרכז העיר ומתגוררת בשכונות שמחוץ למרכז.

■ **גילאי 25-35:** בסוף שנת 2009 התגוררו בעיר 96,000 צעירים בקבוצת הגיל של 25-35 המהווים כ- 73% מכלל הצעירים בעיר. כמחצית מקבוצת גיל זו מתגוררים במרכז העיר. משקלה של קבוצת גיל זו עולה באופן בולט לאורך השנים. בין השנים 1995 ל-2008 חלה עליה של כ-55% במספר הצעירים בקבוצת הגיל 25-29 העיר ובקבוצת הגיל 30-34 חלה עליה של כ-75%, שיעור העלייה הגבוה ביותר מבין כל קבוצות הגילאים.

איור 2: אוכלוסייה בתל-אביב-יפו לפי גיל ומפקד-אלפים % השינוי ביחס לשנת 1995 (שנתון סטטיסטי 2010)

2.2.1 איזור גאוגרפי

הצעירים גרים בכל רחבי העיר, אולם פריסתם משתנה בין מרכז העיר, שם הם מהווים כמעט מחצית מהאוכלוסייה (ולכן החלטנו לכנות אזור זה "בלוק הצעירים") לבין שאר חלקי העיר שם הם פרוסים באופן דומה בין כל השכונות:

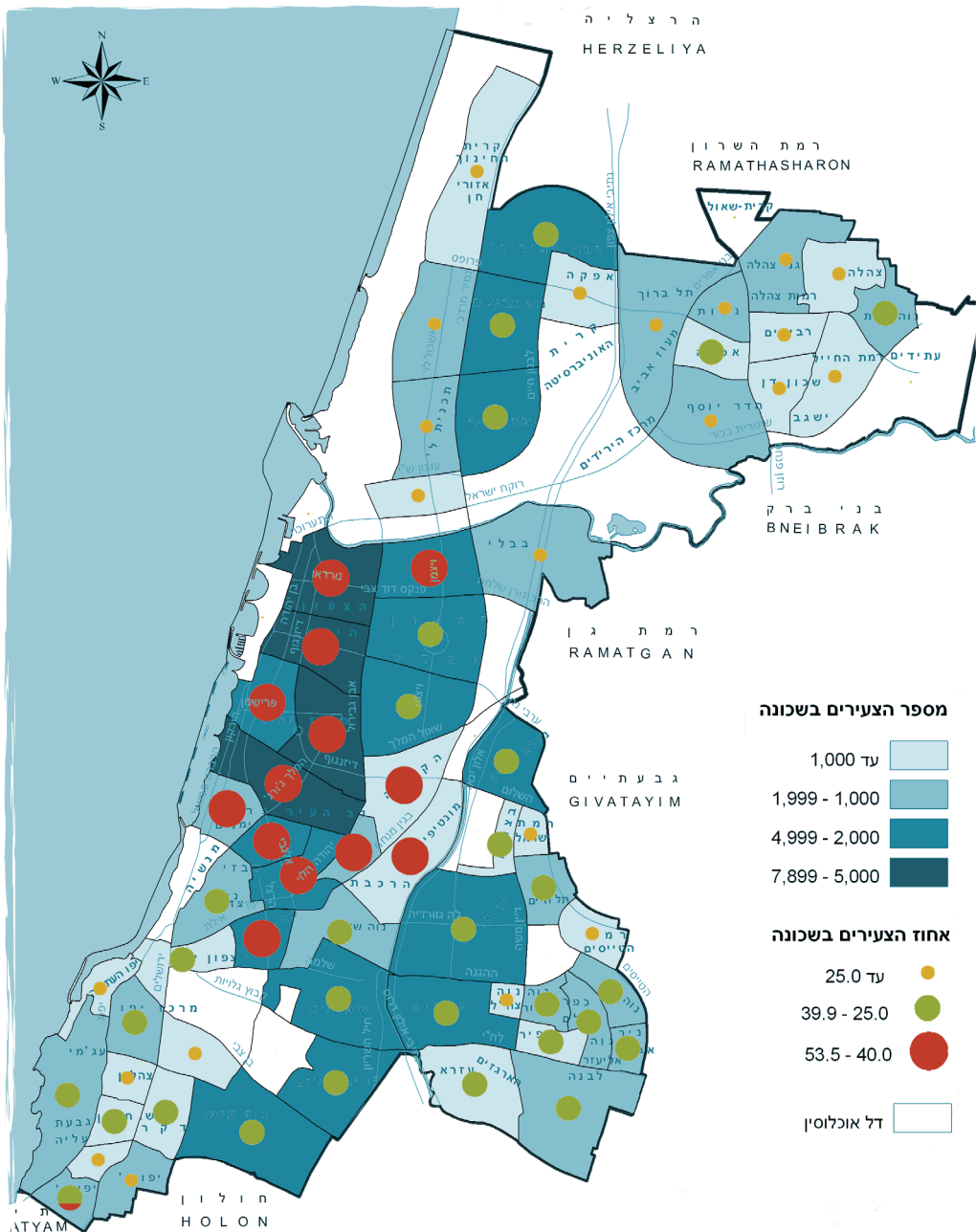
■ **בלוק הצעירים:** בתא השטח שבין פארק הירקון בצפון לפלורנטין בדרום ובין רחוב אבן גבירול במזרח לחוף הים מתגוררים כ-50,000 צעירים. בחלקים מאזור זה מגיע שיעור הצעירים מתוך כלל תושבי האזור לשיעור של 40%-50%. כאמור לעיל, קבוצת גילאי 25-35 היא המאפיינת אזור זה. בין השנים 1995 ל-2008 הלך ועלה משקלה של קבוצת גילאים זו במרכז העיר בעוד שמשקל הצעירים בגילאים עד 25 הלך וירד.

■ **שכונות מחוץ למרכז העיר:** בשכונות שמחוץ למרכז העיר שיעור הצעירים מתוך כלל האוכלוסיה נמוך בהרבה משיעורם במרכז העיר. להבדיל ממרכז העיר, חלוקת הגילאים בתוך קבוצת הצעירים אינה מובהקת. עם זאת, גם מחוץ למרכז העיר ניתן לראות כי בין השנים 1995 ל-2008 הלך ועלה משקלה של קבוצת גילאי 25-35 בעוד שמשקל הצעירים בגילאים עד 25 הלך וירד. ריכוז בולט של צעירים בגילאי 18-25 מחוץ למרכז העיר ניתן למצוא באזור האוניברסיטה.

באיור 3 ניתן לראות את מספר הצעירים בכל שכונה ברחבי העיר. ככל שהצבע כהה יותר כמות הצעירים גדולה יותר. באיור מצוין גם אחוז הצעירים מתוך אוכלוסיית כל שכונה, ככל שהעיגול גדול יותר אחוז הצעירים מתוך האוכלוסיה גבוה יותר.

תושבים צעירים בתל-אביב-יפו תמונת מצב

איור 3: צעירים בגילאי 18-34 בשכונות העיר תל-אביב-יפו 2008 בשיתוף המרכז למחקר כלכלי וחברתי

2.2.2 אופי השהות בעיר

בצד אוכלוסיה קבועה המתגוררת בעיר לאורך שנים ארוכות, תל-אביב-יפו מאופיינת באוכלוסיה המגיעה לעיר למספר שנים מועט:

■ **אוכלוסיה במעבר:** אוכלוסיית הצעירים של תל-אביב-יפו מורכבת מצעירים המגיעים מכל רחבי הארץ. בשנים האחרונות, מדי שנה, כ-14,000 צעירים בממוצע מהגרים לעיר וכ-10,000 עוזבים אותה. עבור צעירים רבים ההתגוררות בתל-אביב-יפו היא "תחנה" במסלול החיים. לשם המחשה, 50% מבין הצעירים בגילאי 25-29 לא התגוררו בעיר לפני 5 שנים. אוכלוסיית הצעירים מתאפיינת גם בניידות בתוך העיר. כ-11,000 צעירים עוברים דירה בתוך העיר מדי שנה (בנוסף ל-14,000 המגיעים מחוץ לעיר שגם הם כמובן עוברים דירה). קבוצת הגיל העיקרית של המגיעים לעיר הם גילאי 25-29 (קרוב ל-7,000 מהם מגיעים לעיר לעומת כ-3,500 העוזבים אותה) ואילו קבוצת הגיל העיקרית של העוזבים את העיר הם גילאי 30-34 (כ-4,500 עוזבים את העיר לעומת כ-3,800 המגיעים אליה). נתונים אלו מאפיינים באופן מובהק יותר את "בלוק הצעירים" שם גילאי 25-29 מהווים למעלה מ-40% מבין המהגרים לאזור מיישובים אחרים.

■ **אוכלוסיה קבועה:** ניתן לאתר בקרב הצעירים שתי אוכלוסיות קבועות: האחת מורכבת מבני העיר אשר עדיין גרים בבית ההורים. על פי רוב הם חיילים וסטודנטים עד גיל 24. השנייה מורכבת מצעירים שבחרו להקים את ביתם בעיר. על פי רוב מדובר במשפחות בגילאי 30 ומעלה אשר הכנסתם מאפשרת להם את עלות המחיה הגבוהה בעיר.

2.2.3 מצב בחיים המקצועיים

תקופת החיים כ"צעיר" מאופיינת בשינוי ובהתפתחות מבחינת מקצוע, הן כאמצעי לקיום עצמאי והן כאמצעי למימוש עצמי. ניתן לחלק את אוכלוסיית הצעירים על פי השלב בו הם נמצאים מבחינת עבודה ולימודים. עם זאת בקרב הקבוצות שלהלן ישנה חפיפה שכן חלק ניכר מהצעירים לומדים ועובדים במקביל⁷:

■ **לא עובדים או לומדים:** רובם המוחלט של הצעירים בעיר עובדים. צעירים שאינם נמצאים בכוח העבודה האזרחי הם על פי רוב חיילים בשירות חובה או צעירים בשלבי ביניים שלאחר תיכון או לאחר שירות צבאי ולפני בחירה במסלול לימודים או עבודה: משלימי בגרויות, לקראת או בחזרה מטיוול לחו"ל. ניתן להניח כי רובם של צעירים אלה הם בני העיר בקבוצת גילאי 18-24 אשר עדיין מתגוררים עם משפחותיהם.

■ **סטודנטים:** בעיר כ-40,000 צעירים הלומדים במוסד לימוד כלשהו (ובכלל זה אוניברסיטה, מכללה, בייס ערב, קורסים הנמשכים יותר משנה, ישיבה או כולל-אברכים). רוב הצעירים הלומדים משתייכים לקבוצת הגילאים 25-29, בקבוצת גיל זו כ-37% מקרב הצעירים לומדים. בקרב קבוצת גילאי 18-24 כ-32% לומדים ובקרב גילאי 30-35 כ-15% לומדים.

■ **עובדים:** כאמור, רוב הצעירים בעיר עובדים וכ-115,000 מהם משתייכים לכוח העבודה האזרחי. כ-60% מקבוצת גילאי 18-24 עובדים, כ-90% מגילאי 25-29 ואף למעלה מזה בקרב קבוצת גילאי 30-35. העבודה בקרב הגילאים הצעירים יותר ובקרב הסטודנטים הינה לעיתים קרובות עבודה זמנית (מלצרים, ברמנים, מוכרים בחנות, עובדי מזכירות וכדומה) בעוד שבקרב הגילאים המבוגרים יותר מתחיל תהליך של חיפוש עבודה קבועה כשלב התחלתי בבניית הקריירה. סוגי

המקצועות בהם עובדים הצעירים דומים לאלו של כלל תושבי העיר. עם זאת, שיעור ניכר יותר בקרב הצעירים הם בעלי מקצועות חופשיים, סוכנים, עובדי מכירות ועובדי שירותים יחסית לכלל האוכלוסיה בעיר, בעוד ששיעור נמוך יותר בקרב הצעירים עובדים בתעשייה, בבינוי או מוגדרים כעובדים בלתי מקצועיים.

2.2.4 מצב בחיים האישיים

האוכלוסיה בתל-אביב-יפו מתאפיינת בכללותה במשקי בית קטנים, במיעוט ילדים ומגוון סוגי משקי בית ובהם משפחות במבנה "מסורתי", רווקים, משפחות חד-הוריות ומשפחות חד-מיניות. מאפיינים אלו בולטים עוד יותר בקרב אוכלוסיית הצעירים:

- **רווקים:** רוב מכריע של אוכלוסיית הצעירים בעיר, למעלה מ-70%, הינם רווקים ורווקות (גם בני זוג שחיים בזוגיות אך אינם נשואים מוגדרים כרווקים). אחוז הרווקים הולך ופוחת ככל שעולה קבוצת הגיל, בקרב קבוצת גילאי 18-24 אחוז הרווקים הוא כ-90% אך גם בגילאים מבוגרים יותר אחוז הרווקים הינו משמעותי, כך שבמידה רבה ניתן לראות ברווקות כבחירה באורח חיים ולא בהכרח שלב בחיים המוביל לנישואין.

- **זוגות צעירים:** כ-30% מהצעירים נשואים, אליהם ניתן להוסיף עוד צעירים רבים החיים בזוגיות ואינם נשואים. בקרב גילאי 25-34 ניתן למצוא גם צעירים לא מעטים לאחר פירוק נישואיהם, 2.5% מהגברים ו-4.2% מהנשים בגילאים אלו גרושים.

- **משפחות צעירות:** רוב הצעירים בעיר חיים במשקי בית ללא ילדים. רק 15% מתוך משקי הבית הצעירים בעיר (שהמבוגר ביותר בהם הוא עד גיל 35) הם משקי בית עם ילדים (לעומת 23% משקי בית עם ילדים בכלל אוכלוסיית העיר). קשוי החיים בעיר כמו עלות המחיה ומיעוט שטחי הציבור הם בין הגורמים לכך שמשפחות צעירות בוחרות לא פעם לעבור ממרכז העיר אל הפרברים ואף להגר אל מחוץ לעיר. עם זאת, הולך וגדל מספר המשפחות הבוחרות לגדל את ילדיהן בעיר ואף במרכז העיר. כך, מספר הילדים בגיל גן חובה בעיר גדל בשנים 2006-2011 מ-4,700 ל-5,400 (15%), כאשר במרכז העיר הוא גדל ב-30%.

2.2.5 קבוצות בעלות רקע משותף

בצד חלוקה לקבוצות על פי מאפיינים כלליים, ניתן להגדיר בקרב הצעירים קבוצות בעלות רקע משותף או מאפיינים משותפים. למאפיינים אלו על פי רוב אין קשר ישיר לגיל אולם להשלכותיהם על הצעירים יכולות להיות השפעה בעלת משמעות ייחודית.

- **ערבים:** שיעור הצעירים הערבים בקרב כלל האוכלוסיה הערבית בעיר דומה לשיעור הצעירים בקרב כלל אוכלוסיית העיר. עם זאת, החלוקה בין קבוצות הגיל שבתוך הצעירים הערבים שונה, הקבוצה הגדולה ביותר היא הצעירים בני עד 24 בעוד שבקרב הצעירים היהודים הקבוצה הגדולה ביותר היא של גילאי 25-29. ניתן להסביר הבדל זה בכך שעיקר המשקל של גילאי 25-29 בקרב כלל האוכלוסיה נובע מהגירה של קבוצת גיל זו אל תל-אביב-יפו מיישובים אחרים, ניתן להניח כי בקרב המהגרים אל העיר, שיעור הערבים הינו נמוך מחלקם באוכלוסיה. רוב הצעירים הערבים מתגוררים ביפו ובעיקר בשכונות עגימי, מרכז יפו ודרומה. ריכוז קטן נוסף מתגורר באזור האוניברסיטה.

במפגשי שיתוף ציבור עם צעירים ערבים עלו מצד אחד תחושות חיוביות ושייכות של צעירים ערבים כלפי יפו, אך מנגד תחושת ניכור כלפי תל אביב. בעיות הנוגעות לדיור המאפיינות את כלל הצעירים בעיר מקבלות חשיבות מיוחדת כאשר הן מצטלבות עם בעיות הדיור הייחודיות לאוכלוסיה הערבית ביפו. כמו כן, מתווספות לכך בעיות בתחום התעסוקה והחינוך.

■ **עולים חדשים:** תל-אביב-יפו היא עיר קולטת עליה; אחרי ירושלים, היא העיר אליה מגיע המספר הגדול ביותר של עולים חדשים. אחת מאוכלוסיות העולים הייחודיות לתל-אביב-יפו היא קבוצת העולים הצעירים ממדינות רווחה ממערב אירופה ומצפון ודרום אמריקה, במיוחד החילוניים מביניהם. אין בידינו נתונים כמותיים עדכניים על היקפם המדויק אך ניתן להעריך כי בעיר גרים מספר אלפים. במהלך מפגשים ופעילות שטח עם קבוצה זו עולה כי רבים מתוכה אוהבים ומעדיפים את העיר כמקום פעילות וכמקום מגורים המתאים לסגנון החיים אותו הם מחפשים.

■ **פעילים ויזמים חברתיים, יזמים עסקיים ואמנים:** מגוון האפשרויות בתל-אביב-יפו והיותה מרכז כלכלי ותרבותי מושכים אליה צעירים רבים המבקשים להשפיע או לממש את יכולותיהם בתחומים שונים. לכאורה אין הרבה מהמשותף בין פעילים חברתיים לבין יזמים עסקיים צעירים או בין היזמים לבין האמנים, אולם, כולם משויכים לקבוצה המכונה "המעמד היצירתי"⁸. בנוסף, לכל הקבוצות הללו מאפיינים משותפים הנובעים מהשאיפה לפעול בעיר וכפועל יוצא לכולם יש צורך במגע, כזה או אחר, עם גופים עירוניים. לצעירים יש חוסר ניסיון בעבודה מול העירייה ולגופי העירייה יש חוסר התאמה לאופני הפעולה של הצעירים. כל זה מביא לכך שהמגע בין הצעירים כלקוחות לבין העירייה כנותנת שירותים אינו ממצה את עצמו הן עבור הפעילים, היזמים והאמנים והן עבור העיר שאינה מפיקה את המיטב שהייתה יכולה לקבל מהם.

■ **צעירים שאינם תושבי ישראל:** במטרופולין תל אביב חיים בכל זמן נתון כ-2,500 סטודנטים המגיעים מחוץ לארץ ולפחות כמה מאות נוספים המגיעים במסגרת פרויקט מסע, שנת התנדבות או תכניות אישיות וארגוניות אחרות. בנוסף להם חיים בעיר ובמטרופולין לא מעט עובדים במסגרת רילוקיישן זמני, בעיקר בתחום ההייטק. צעירים אלה תורמים לחיי העיר ומביאים איתם תפיסות ורוחות חדשות. תכנית האב אינה מתמקדת בקבוצה זו.

■ **צעירים חיים מחוץ לתל-אביב-יפו:** לבסוף, צעירים רבים מגיעים לעיר על מנת לעבוד, ללמוד ולבלות בה אך מבלי להיות תושבי העיר אם מחוסר יכולת ואם מתוך בחירה. צעירים אלה צורכים שירותים בעיר ורבים מהם תורמים לחיים העירוניים מבלי להתגורר בה. למרות משקלה הגדול וחשיבותה של קבוצה זו, תכנית האב מתמקדת בצעירים תושבי העיר ואינה מתייחסת לצעירים החיים מחוץ לעיר כאל קבוצה נפרדת.

² אריקסון, א. (1987). זהות: נעורים ומשבר. תל-אביב: ספרית פועלים

³ שפיר, ע. (2008). מיפוי אירגוני צעירים. קרן גנדיר ושתייל

⁴ אתר הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה http://www.cbs.gov.il/Shnaton61/st02_10x.pdf

⁵ <http://www2.jdc.org.il/category/young-adult-centers>

⁶ הנתונים מסתמכים ברובם על נתוני מפקד האוכלוסין כפי שמופיעים באתר הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה ועל נתונים המופיעים בנתונים הסטטיסטיים של עיריית תל-אביב - יפו.

⁷ 90% מהצעירים בני 25-29 עובדים, ו-37% מקבוצת גיל זו הם סטודנטים, כך שבחכר שיעור גבוה מהסטודנטים עובדים.

⁸ מונח נטבע על ידי ריצ'רד פלורידה (Florida), אשר בחן את הקשר בין בחירתם של בעלי מקצועות וסגנון חיים המאופיין בניידות, פתיחות ואינדידואליות לבין פיתוח עירוני. טענתו היא שאוכלוסיה זו לא רק נמשכת לאזורים מפותחים ומצליחים מבחינה עירונית, אלא גם אחראית לטענתו במידה רבה להמשך התפתחותם ופריחתם.

מדיניות עירונית

מטרות ואמצעי יישום מוצעים

הפעולות, היוזמות והשירותים שתכנית האב מציעה כמענה לאתגרים ולצרכים הייחודיים של הצעירים בעיר, קובצו לשבעה תחומים. ששת התחומים הראשונים מגדירים למעשה את תחומי הפעילות של הצעירים בעיר: **להשפיע בעיר, לגור בעיר, להתנייד בעיר, לעבוד וללמוד בעיר, לבלות וליצור בעיר, להשתייך ולהכיר בעיר.** התחום השביעי - **הנגשת מידע, העיר והעירייה,** הוא תחום רחב שרלוונטי לכל תחומי הפעילות הנ"ל. תחום אחרון שסומן כבעל חשיבות הוא **להקים משפחה בעיר.** עם זאת, תחום זה מצביע על שלב חדש בחיי הצעירים ונוגע לנושאים אשר מטופלים במסגרות אחרות שאינן נוגעות לצעירים בלבד. תחום זה מחייב התייחסות רחבה נפרדת ולכן במסמך זה כמעט ואיננו עוסקים בו.

לכל תחום מוקדש פרק משנה בעל מבנה זהה:

- 1. רקע:** נתונים כלליים על התחום, תיאור אתגרים מרכזיים.
- 2. מטרות:** המטרות המרכזיות בתחום אותם מציעה תכנית האב לאמץ כחלק ממדיניות עירונית.
- 3. יעדים:** הגדרת כיוונים ברורים ומדויקים יותר שיעידו על השגת המטרות. יש לציין כי בקביעת היעדים הצבנו רף שלא תמיד ברור שניתן להשיגו. עם זאת, בשלב זה החלטנו שלא לסנן ולמתן את היעדים אלא לבחון אותם שוב בהמשך כחלק מתהליך המעקב והבקרה אחר יישום התכנית.
- 4. אמצעי יישום מוצעים:** הפעולות העירוניות והפרויקטים המוצעים כמענה למטרות וליעדים. ליד חלק מאמצעי היישום צוין: (לביצוע 2012), כלומר אמצעים אלה נבחרו ליישום מייד וחקלקם

אף מקודמים בפועל כפיילוט או באופן מלא. ליד חלק אחר מאמצעי היישום צוין (לתיעדוף 2012), אמצעים אלו מוצעים לבחינה בשנה הקרובה, יישומם תלוי בהחלטת הגורמים המבצעים, בתקצוב ובכוח אדם. אמצעים נוספים מועלים ללא המלצה ספציפית לגבי שלב היישום. האמצעים כולם מועלים לבחינה ולדיון.

3.1 להשפיע בעיר

- הדור הצעיר במדינה ובעיר חש תסכול הולך וגובר מהמסד הציבורי בישראל. העירייה רואה בכך תופעה בעייתית ואף מדאיגה.
- בהשוואה לזירה הלאומית, הזירה העירונית נוחה יותר לחיזוק תחושת המסוגלות האזרחית של תושבים צעירים לאור הקרבה היחסית בין הבוחרים והנבחרים ולאור היקפן המוגבל של מרבית הסוגיות שנוגעות באופן מיידי בחיי היומיום.
- קיימת מוטיבציה הולכת וגוברת אצל צעירים לקחת חלק בתהליכים ציבוריים.

רקע

שעור גבוה מהצעירים בישראל מעידים כי הם לא מרגישים שהם יכולים להשפיע באופן משמעותי על קרשות המקומית בה הם חיים. לכך מצטרפים הקולות העולים מאוכלוסיית הצעירים בעיר לפיהן העירייה אינה ערוכה להתמודד עם אתגרי הצעירים ואף אינה בונה פלטפורמות כלשהן כדי לקיים דיאלוג עם קהל זה⁹. הפלטפורמות הקיימות בהן צעירים יכולים להשתלב אינן מספקות ואינן מוכרות לרבים מהצעירים. כפועל יוצא, חלק ניכר מהצעירים חש חוסר אמון במערכת העירונית כמי שדואגת לאינטרס של התושב הצעיר.

מנגד, לצעירים מאפיינים שונים המצמצמים את פוטנציאל ההשפעה שלהם. ניתן להניח שבדומה לשאר האוכלוסייה, רבים מהצעירים כלל אינם מעוניינים "לקחת חלק" בנעשה בזירה הציבורית. לדוגמה, עבור צעירים רבים בעיר, עצם ההגירה לעיר הינה חלק משלב של התרחקות מהמסגרות הקיימות במטרה להתפתח ולהנות ומכאן שאינם מעוניינים בשלב זה בחייהם לקחת עליהם אחריות חברתית משמעותית. מאפיין נוסף של חיי הצעירים בעיר שעלול להגביל את יכולתם להשפיע הוא בניסיון הבלתי פוסק "לסגור את החודש" - הניסיון לתמרן בין הלימודים ו/או העבודה לבין החיים הפרטיים.

ולמרות כל אלה, אירועי קיץ 2011 רק מחזקים את הטענה שאנו עדים למגמה של התעוררות בקרב הצעירים, רצון להגברת המעורבות ונכונות הולכת וגוברת להשקיע מזמנם הפנוי למען מטרות חברתיות-ציבוריות. בניגוד להשערה שהועלתה בפסקה הקודמת, לפיה קושרה ההגירה לעיר להתרחקות ממסגרות ולחוסר רצון לקחת אחריות חברתית, יתכן שצעירים מתרחקים ממסגרות בהן נתפסו כקטנים וצעירים מדי מכדי לקחת אחריות, ומגיעים לעיר הגדולה בה יש להם הזדמנות לחיים עצמאיים הכוללים מעורבות והשפעה. מגמה זו אינה מתבטאת רק בהתנדבות במסגרות המוכרות אלא זוכה לביטויים חדשים כדוגמת השתתפות במחאות ציבוריות, פעילות פוליטית של צעירים במישור המוניציפאלי והארצי והתגבשות של קבוצות סביב מטרות נקודתיות, כל אלה תוך שימוש אינטנסיבי באינטרנט וברשתות החברתיות ככלי עבודה עוצמתיים ומחוללי תפיסת עולם חדשנית.

85% מהצעירים פעילים ברשתות החברתיות ורבים מהם משתמשים באופן יומיומי במכשירים סלולאריים חכמים. מהפכת האינטרנט אינה מגלמת ומביאה רק שינוי טכנולוגי אלא גם שינוי בדפוסי החשיבה של הדור הצעיר. ערכים של שקיפות, מיידיות ושיתוף מוטמעים באופן טבעי בקהל הצעירים שחי בעיר.

מטרות

התכנית האסטרטגית לעיר קובעת את חיזוק הקהילתיות כאחת מתמונות העתיד הרצויות הבאה לידי ביטוי הן בחיזוק תחושות שייכות וצמצום הניכור והבדידות (ועל כך יורחב בפרק "להכיר ולהשתייך בעיר") והן בפיתוח מעורבות ו"חברה אזרחית". כיוון נוסף המוצא את ביטויו בתכנית האסטרטגית הוא שיתוף והשתתפות תושבים בהליכי קבלת החלטות עירוניים. לפיכך, הוגדרו המטרות הבאות:

- א. העצמת תחושות המסוגלות של הצעירים בעיר כאזרחים היכולים להביא לשינוי.
- ב. יצירת כלים ופלטפורמות שיאפשרו לצעירים לקחת אחריות, להשפיע ולעצב את המרחב החברתי-קהילתי בו הם חיים.
- ג. חיזוק האמון ההדדי ונכונות להידברות ושיתוף פעולה הדדי בין העירייה והתושבים הצעירים.

יעדים

- לפחות 10% מכלל הצעירים בעיר יקחו חלק, מדי שנה, במסגרת שיתוף ציבור בנושאים שונים.
- הרחבת מעגל הצעירים הלוקחים חלק בפעילות ציבורית-חברתית-קהילתית בעיר.
- הרחבת מעגל הצעירים הפעילים והעוסקים ביזמות חברתית בעיר המקבלים שירות מהעירייה ויצירת פלטפורמות חדשות עבורם להשפעה.

אמצעי יישום מוצעים

לצורך מימוש המטרות והיעדים לעיל, מוצעים אמצעי היישום הבאים:

1.א. מזא"ה 9: הקמת בית הצעירים (לביצוע 2012): בית הצעירים יהווה את ליבת העשייה העירונית בנושא ויהווה משאב פיזי עבור אוכלוסיית הצעירים להתכנסות לפעילויות בעלות משמעות חברתית-תרבותית-קהילתית.

1.ב. משאלי שיתוף שמופנים לצעירים באינטרנט ובמרחב הציבורי (לביצוע 2012): מתוך אמונה בצורך לשתף את הציבור ובדגש על קהל הצעירים ומתוך הבנה שתושב שלוקח חלק בעיצוב המרחב מרגיש אחריות גדולה יותר כלפיו, יוטמעו תהליכים של שיתוף ציבור הצעירים וביניהן משאליים באמצעות האינטרנט או במרחב הציבורי באזורים בהם מבלים צעירים ושילוב יזום של צעירים במהלכי שיתוף ציבור.

1.ג. צעירים בועדי שכונות, מינהלות רובע, הנהלות ציבוריות של מרכזים קהילתיים (לתיעודף 2012): העירייה תעודד צעירים לקחת חלק בועדי השכונות השונים בעיר, בועדות רובעיות ובהנהלות הציבוריות של המרכזים הקהילתיים באמצעות חשיפת הצעירים לעצם קיומן של מסגרות אלו, למועדי הבחירות ולפוטנציאל שבהשתתפות בהן.

1.ד. "המעבדה החברתית": בית עירוני ליזמים חברתיים צעירים (לביצוע 2012): המעבדה תציע ליווי רב תחומי עד להצאת יוזמות חברתיות לפועל ותספק מקום פיזי לפעול ממנו, ייעוץ והנחייה מקצועיים, ערוץ תקשורת נוח לגורמים השונים בעירייה וחיבור לצעירים אחרים.

1.ה. עידוד קבוצות מנהיגות בדגש על שכונות הדרום (לביצוע 2012): מתוך שאיפה לפתח מנהיגות צעירה בעיר ואת תחושת המסוגלות האזרחית של הצעירים, תקודם פעילות של קבוצות צעירים. שלב ראשון - דגש על שכונות דרום ומזרח העיר.

1.ו. הקמת פעילות ייעודית עבור הצעירים ביפו (לתיעודף 2012): במטרה לאפשר לאוכלוסייה הצעירה המקומית לקחת חלק משמעותי יותר בעיצוב החיים שלהם ביפו בכפוף לתכנית העבודה של המישלמה ליפו.

⁹אוכלוסיית הצעירים בתל-אביב-יפו - ניתוח צרכים מרכזיים, אוגוסט 2010; תוכנית אב לצעירים - דוח מסכם למפגשי שיתוף להגדרת אתגרים, מרץ 2011

3.2 לגור בעיר

- לצעירים הרבים המתגוררים בתל-אביב-יפו תרומה ייחודית לעיר. ישנה חשיבות רבה לכך שהצעירים יוכלו להמשיך ולהתגורר בעיר.
- מחירי הדיור הגבוהים וחוסר הפיקוח על שוק הדירות להשכרה הם מהנושאים הבעייתיים ביותר לצעירים בעיר. יש להניח שמחירי הדיור ימשיכו להוות בעיה מרכזית גם בעתיד ויש לפתח כלים לצמצום בעיה זו.
- סמכויות העירייה בתחום הדיור מוגבלות והיא מתקשה להשפיע באופן משמעותי על השוק, זאת על אף שהיא נתפסת לא פעם כאחראית ליצירת בעיות הדיור ולמציאת הפתרונות להן.

רקע

תחום הדיור הינו אחד התחומים המטרידים ביותר את הצעירים בעיר. עובדה זו עלתה במפגשי שיתוף הציבור שנעשו במסגרת הכנת תכנית האב¹⁰ וקיבלה ביטוי חזק במסגרת המחאה של קיץ 2011. ניתן לחלק את בעיות הדיור של הצעירים בעיר לשני נושאים עיקריים: האחד, נוגע לעלות הדיור, נושא המטריד קבוצות גיל שונות אך הינו בעל משמעות מיוחדת לצעירים שיכולתם הכלכלית מוגבלת. הנושא השני נוגע לקשיים בשוק הדירות להשכרה הנובעים מבעיות שאינן בהכרח קשורות לעלות הדיור אלא לחוזים דרקוניים וקצרי טווח, תהליך ארוך למציאת הדירות, מחירי התיווך, מעבר הדירה, תחזוקת מבנים לקויה וכדומה. גם כאן מדובר בנושא בעל רלוונטיות מיוחדת לצעירים אשר כ-25,000 מהם נכנסים לדירה חדשה בכל שנה (למעלה מ-50% מתוך כלל העוברים דירה בעיר), ואשר רבים מהם חסרי ניסיון וידע בתהליכים הכרוכים סביב שכירת דירה.

עליית מחירי הדיור נובעת בעיקר מסוגיות ברמה הארצית. בעקבות בנייה מועטת יחסית נוצר היצע דירות מוגבל ברחבי הארץ, אשר מגביר את הלחץ על שוק הדיור. במקביל, חוסר קיומה של מערכת תחבורה ציבורית יעילה בגוש דן מאלצת את התושבים ובמיוחד הצעירים שבהם, המבקשים ליהנות מהיצע התעסוקה והתרבות של תל אביב-יפו להתגורר בעיר עצמה ואינה מאפשרת להם לגור בשכונות או ביישובים מרוחקים יותר, תוך הגעה בזמן קצר למרכז. עם זאת, לעלות הדיור בעיר יש גם סיבות מקומיות ונראה כי היא בעיה מובנית - מצד אחד כוח המשיכה של תל-אביב-יפו גורם לכך שצעירים רבים חולמים להשתקע בעיר ומצד שני גודלו של שוק הדיור הקיים לעולם לא יוכל לתת מענה לרובם. כך לדוגמא, מספר הצעירים הבוחרים לגור בעיר הולך וגדל בשנים האחרונות ומאזן הניידות של הצעירים בעיר הינו חיובי (כלומר יותר צעירים מגיעים אל העיר מאשר עוזבים אותה) ומידי שנה אוכלוסיית העיר גדלה במספר אלפים. בנוסף, כ-50,000 צעירים מתגוררים ב"בלוק הצעירים" - מהירקון עד פלורנטין ומאבן גבירול עד הים, אזור בו מחירי הדיור הם מהגבוהים ביותר בעיר.

כבר כיום צעירים וביניהם בני העיר, מתקשים לשלם את מחירי הדיור וחלקם נאלצים לעזוב את העיר או לבחור שלא להגר אליה. ניתן לצפות שהביקוש למגורים בעיר יביא להמשך בעיית עלות הדיור בעיר ואף להחמרתה. מדובר בבעיה מובנית שלעירייה אין יכולת להתמודד איתה בצורה

טובה, במיוחד לנוכח סמכויותיה המוגבלות בנושאים כמו פיקוח על שכר דירה או בניית דיור בר-השגה. בשונה מעלות הדיור, קשיים הנוגעים לשוק הדירות להשכרה אינם בהכרח בעיות מוכנות וחלקם נובעים מכך ששוק הדיור הפרטי (המהווה את עיקר שוק הדיור בעיר) כמעט ואינו כפוף לשום רגולציה ואינו מצוי באחריות של רשות ציבורית כלשהי.

בתהליך שיתוף הציבור, חלק ניכר מהתייחסויות התושבים הצעירים התמקד בעלות הדיור ועסק בצורך בדיור בר-השגה, גם ביצירתו וגם בפיקוח על מלאי הדיור הקיים. הוצגו עמדות שטענו כי העיר הולכת והופכת מתאימה לאוכלוסיה מבוססת תוך דחיקת האוכלוסיות בעלות יכולת תשלום נמוכה יותר (ובכלל זה הצעירים) אל מחוץ לעיר. עמדות אלו גם תפסו את העירייה כאחראית לכך שרק "תושבי מגדלים" יוכלו לגור בעיר. לאור חשיבותו של עניין הדיור בר-השגה, העירייה מקדמת תוכניות בנושא במסגרת הוועדה העירונית העוסקת בדיור בר-השגה ובמסגרות עירוניות נוספות העוסקות בכך, לכן אמצעי הפתרון שיוצגו במסגרת תכנית זו בנושא, אינם מחדשים דבר.

עם זאת, החידושים העיקריים בתכנית זו הם הכלים היישומיים שיעסקו בקשיים הנוגעים לשוק הדיור להשכרה ויכללו כלי יעוץ ומידע בנושאי דיור וכלים שמטרתם הגדלת ודאות ויציבות בשוק הדיור להשכרה והפחתת עלויות נלוות. כלים אלה ישרתו בין היתר את 25,000 הצעירים שעוברים דירה מידי שנה, ויהפכו תהליך זה לנוח יותר ומאיים פחות. כלים מסוג זה יכולים להיות בעלי משמעות רחבה ולהביא לשינוי בתוך פרק זמן קצר יחסית.

מטרות

התכנית האסטרטגית של תל-אביב-יפו משרטטת את דמות העיר כ"אטרקטיבית למגורים לכל הגילאים". בשנים האחרונות צעירים רבים הגיעו לעיר ובכך הפכו אותה לעיר עם שיעור הצעירים הגבוה ביותר בארץ. עם זאת, עם עליית מחירי הדיור וקשיים הנובעים מהצטמצמות שוק הדיור להשכרה בעיר מקשים על צעירים להמשיך ולהתגורר בה. השאיפה הינה לאפשר לצעירים להגיע לעיר ולהתגורר בה, כסטודנטים ובתחילת דרכם המקצועית, ולאפשר לרבים מהם להמשיך ולהתגורר בעיר גם לאחר הקמת משפחתם. לפיכך, הוגדרו המטרות הבאות:

- לשמור ולהגדיל את מגוון אפשרויות המגורים לצעירים ובמיוחד למשפחות צעירות.
- לצמצם את הקשיים וחוסר הודאות המאפיינים את שוק הדיור להשכרה בעיר.
- לפעול להפחתת העלויות הנלוות לשכירות ושיפור מוצרי הדיור.
- למשוך צעירים וסטודנטים בפרט את אלו הלומדים בעיר להתגורר באזורים בהם נדרשת התחדשות עירונית וליצור את התנאים שיאפשרו לצעירים להמשיך להתגורר שם. במקביל, גם לתרום לאזורים אלו ולהשפיע על המתרחש בהם תוך תרומה לקהילה.

יעדים

- שמירה על אחוז משמעותי של צעירים בעיר, מבלי להגדיל את שיעורם הנוכחי מכלל האוכלוסיה (35%), אך ללא ירידה משמעותית אל מתחת למוצע הארצי (26%).
- פיתוח כלים המאפשרים הוזלה של עלות הדיור לצעירים והגדלת היקף הנהנים מכלים אלו במהלך השנים הבאות.
- הרחבת האזורים בהם מתגוררים צעירים לשכונות נוספות בדרום ובמזרח העיר: נווה שאנן, התקווה

ומספר שכונות ביפו.

■ שמירה על מרכז העיר ("בלוק הצעירים") כאזור המאופיין בריכוז אוכלוסיה צעירה (לא פחות משיעור הצעירים מכלל אוכלוסיית העיר).

■ מתן אפשרות לרוב הסטודנטים הלומדים בעיר והמעוניינים בכך, להתגורר בעיר במחיר סביר.

■ הגדלת מספר המשפחות הצעירות הבוחרות בעיר כמקום מגוריהן וצמצום מספר המשפחות הצעירות הנאלצות לעזוב את העיר בשל חוסר יכולת לעמוד במחירי הדירה ו/או בשל תנאי מחיה שאינם מתאימים לצרכיהן.

■ הנגשת מידע לצעירים המגיעים להתגורר בעיר על אפשרויות המגורים שהעיר מציעה והגברת מודעותם לזכויותיהם בתחום הדירה.

■ שיפור הדרגתי של תחזוקת הדירות לשכירות בעיר.

אמצעי יישום מוצעים

לצורך מימוש המטרות והיעדים לעיל, מוצעים אמצעי היישום הבאים:

2.א. הקמת מרכז סיוע לשוכרי דירות (לביצוע 2012): מרכז הסיוע לשוכרי דירות יספק יעוץ ומידע בנושאי דירה (כגון יעוץ משפטי להבנת סעיפי חוזה השכירות ולהכרת זכויות השוכר) ויקדם את המודעות לתחום.

2.ב. צוות עירוני לבחינת הפחתת עלויות דירה נלוות ושיפור מוצרי הדירה (לתיעדוף 2012): הצוות יבחן כיצד ניתן להפחית עלויות דירה נלוות כמו הוצאות הכרוכות בחיפוש דירה, תהליך המעבר, אחזקה ותחזוקה.

2.ג. סיוע בשכר דירה לסטודנטים באזורים המיועדים להתחדשות (לביצוע 2012): סיוע כספי בשכר הדירה לסטודנטים שיעברו לגור בשכונות נבחרות במטרה לסייע לסטודנט ולהאיץ תהליכי התחדשות אורבאניות.

2.ד. פרסום חוזה שכירות מומלץ על ידי העירייה

(לתיעדוף 2012): הכנת חוזה שכירות אשר יכלול סעיפים המגנים על השוכר (למשל אופציה להמשך שכירות) אך יהיו הוגנים גם כלפי המשכיר.

2.ה. פיתוח דירה בר-השגה המיועד לצעירים

(לתיעדוף 2012): (במסגרת התכנית העירונית לדירה בר-השגה): קידום יוזמות לדירה בר-השגה על קרקעות עירוניות וקרקעות מדינה וקידום חקיקה שתאפשר שילוב דירה בר-השגה על קרקעות בבעלות פרטית.

2.ו. בניית יחידות דירה מתאימות לצעירים בסמוך

למוקדי השכלה גבוהה: במסגרת תוכניות בניין עיר ויוזמות של המוסדות האקדמיים המרכזיים בעיר, מקודמים מספר פרויקטים להגדלת מספר מעונות הסטודנטים ויחידות הדירה המתאימות לצרכיהם.

2.ז. פיקוח על שכר דירה: לעירייה אין סמכות

כיום לבצע חקיקה על הגבלת גובה שכר הדירה ועל שיעור עליית דמי השכירות מדי שנה. מוצע לקדם הצעת חוק שתסמיך את העירייה לבצע רגולציה על שוק השכירות. בטווח הזמן המידי העירייה תקדם פיקוח ומנגנוני הגנה על השוכרים במקרים בהם הדבר מתאפשר כדוגמת פרויקט הסיוע בשכר דירה לסטודנטים.

3.3 להתנייד בעיר

- מערך התחבורה הקיים בעיר יוצר תסכול רב בקרב תושבי העיר ובהם הצעירים. תסכול זה מופנה לעיתים קרובות כלפי העירייה.
- מרבית הסמכויות בעניין התחבורה הציבורית אינן בידי העירייה אלא בידי משרד התחבורה. הפתרונות שמציעה תכנית זו פועלים תחת הנחת העבודה שמצב זה ימשיך להתקיים.
- לעירייה ולתושבים יש אינטרס משותף לקידום תחבורה יעילה, נגישה וירוקה יותר.

רקע

מערך התחבורה הציבורית במטרופולין תל אביב אינו מאפשר לתושב להסתמך עליו כפתרון תחבורתי מלא. לכן לא מפתיעה העובדה ש-40% מהצעירים עושים שימוש ברכב פרטי כדי להגיע למקום העבודה שלהם¹¹. ישנם תוצרי לוואי שנובעים מהשימוש ברכב פרטי המשפיעים לרעה על החיים בעיר כמו מצוקת חניה, זיהום אוויר, עלויות מחייה (קניית ואחזקת רכב), ירידה באיכות החיים ועוד.

לצד יוקר המחייה ושוק הדיור, נושא התחבורה הוא הנושא המרכזי שמטריד את הצעירים בעיר¹². הדבר בא לידי ביטוי במעורבותם של צעירים בהתארגנויות לשינוי מערך התחבורה, במחאה על מצוקת החניה ועל דו"חות החניה, בביקורת המושמעת על נתיבי האופניים וכדומה.

מערך התחבורה הציבורית מנוהל ע"י משרד התחבורה ועובר רפורמה שצפויה, בסופו של תהליך היישום, לשפר את השירות הניתן לנוסע. אולם נראה כי הפתרון לאתגרי התחבורה הציבורית של העיר קשור בהקמת מערך תחבורה מטרופוליני שייתן מענה כולל למיליוני התושבים והיוממים (האנשים המגיעים לעיר מידי יום) ויעניק סמכויות ממשיות לרשויות המקומיות לפעול בנושא. העירייה מובילה את היוזמה להקמת רשות תחבורה מטרופולינית אשר תנהל את מערך התחבורה הציבורית תוך שיתוף פעולה בין הרשויות המקומיות במטרופולין. במקביל, העירייה מעודדת את השימוש בתחבורה בלתי ממונעת על ידי רישות העיר בשבילי אופניים והקמת מערך השכרת האופניים "תל אופן". נראה שמדיניות זו מתאימה לסגנון החיים שצעירים רבים מבקשים לקדם ולתפיסות סביבתיות שנפוצות יחסית בקרב צעירים, ולכן מצליחה להשפיע על הצעירים, כך ש-14.5% מהם כבר מגיעים למקום העבודה באמצעות אופניים ו-4.5% נוספים בהליכה¹³.

שיעור הבעלות על רכב פרטי בקרב צעירים נמוך בהשוואה ליתר האוכלוסיה והם מהווים חלק משמעותי ממשתמשי התחבורה הציבורית. נתון זה הופך את בעיות התחבורה הציבורית לכאלה שרלוונטיות עוד יותר עבור צעירים, אם כי מרבית האתגרים שהוזכרו הינם אתגרים כלל עירוניים המטרידים כל תושב בעיר ואינם ייחודיים לאוכלוסיית הצעירים ולכן אינם נידונים במסגרת תכנית זו אלא במסגרות אחרות. למרות זאת, התכנית תתמקד במספר אתגרי התניידות ייחודיים לצעירים, חלקם מתייחסים לאזורי מוצא ויעד, חלקם לשעות הפעילות וחלקם לאמצעי התחבורה:

- **תחבורה למוסדות השכלה גבוהה** - בעיר חיים כ-40,000 סטודנטים¹⁴ שלומדים בעיר ומחוצה

לה. רבים מהם עושים שימוש בתחבורה ציבורית כדי להגיע למוסדות ההשכלה הגבוהה. זמני הנסיעה מרוב חלקי העיר למוסדות המרכזיים (אוניברסיטת תל אביב והמכללות) נעים בין 30 ו-60 דקות לכל כיוון¹⁵. חישוב פשוט מראה כי סטודנט שלומד 5 ימים בשבוע עשוי לנסוע בתחבורה הציבורית כ-10 שעות שבועיות - כמות שעות המשתווה ליום עבודה. מעבר למשך הנסיעה, סטודנטים מאזורים מסוימים משתמשים בקווים שמתאפיינים בתדירות נמוכה ובצפיפות נוסעים גבוהה. קיומו של מערך תחבורה ציבורית לקוי למוסדות ההשכלה הגבוהה יכול לפגוע באוכלוסיות מוחלשות שבאופן טבעי תלויות בו יותר ושמקום מגוריהם עשוי להיות רחוק יותר מהמוסד המרכזי להשכלה גבוהה בעיר - אוניברסיטת תל אביב.

■ **תחבורת לילה** - ככלל, התחבורה הציבורית בעיר אינה פועלת בשעות הלילה ולצעירים המתניידים למקומות הבילוי ובחזרה אין פתרון תחבורתי הולם. החלופות להתניידות בשעות הלילה בעייתיות ברובן: נהיגה - נעשית לעיתים תחת השפעה אלכוהול ועייפות ומצריכה חיפוש חניה ארוך בשעות הלילה. מוניות פרטיות - מהוות אמצעי תחבורה נפוץ אך יקר. מוניות שירות - מהוות פתרון חיובי אך נגישות רק באזורים מסוימים. רכיבה באופניים או הליכה - הם פתרונות חיוביים אולם אפשריים למרחקים מוגבלים.

■ **תחבורת סוף שבוע** - מערך התחבורה הציבורית בעיר אינו פועל בסופי השבוע. מכיוון שכך, לצעירים שאינם בעלי רכב פרטי אין יכולת התניידות ברחבי העיר במהלך סוף השבוע ולכן הצעירים נאלצים לרכוש כלי רכב ממונעים או להוציא כסף על מוניות. לחלופין, הוא פשוט מגביל אותם להישאר במרחק הליכה מביתם ומונע מהם להתנייד.

מטרות

התכנית האסטרטגית לעיר שמה דגש על תחבורה בת-קיימא, שמטרתה ליצור הזדמנויות שוות לנסיעה בכל האמצעים תוך מתן דגש לתחבורה ציבורית, לפיתוח המרחב הציבורי להליכה ברגל, לרכיבה באופניים ולמיתון מפגעים סביבתיים שמקורם במערכת התחבורה. לצעירים, כמשתמשים "כבדים" בתחבורה ציבורית וכמובילי דעה בנושאים סביבתיים וחברתיים יש חלק מרכזי בקידום היבטים אלו. לפיכך, הוגדרו המטרות הבאות:

- א. לצמצם למינימום האפשרי את התלות של צעירים ברכב פרטי לצורך התניידות בעיר.
- ב. מתן דגש על אתגרי התחבורה הייחודיים לצעירים - תחבורת לילה, תחבורת סופי שבוע, תחבורה למוסדות ההשכלה הגבוהה.
- ג. להיעזר באוכלוסיית הצעירים כחיל חלוץ בעיר לקידום שינויים עתידיים במערך התחבורה, ובהם - הקמת מערך הסעת המונים מטרופוליני ומעבר הולך וגובר לאמצעי תחבורה בלתי ממונעים כרכיבה על אופניים והליכה ברגל.

יעדים

- הקטנת שיעור השימוש ברכב פרטי בקרב צעירים.
- הגברת שיעור השימוש באופניים ובהליכה רגלית בקרב צעירים לכ-25%.
- הכפלת מספר המשתמשים בתחבורת הלילה הקיימת.
- קיום תחבורה ציבורית בסופי שבוע.
- צמצום זמן ההגעה למוסדות ההשכלה גבוהה ממרבית הנקודות בעיר לכ-40 דקות נסיעה.

אמצעי יישום מוצעים

לצורך מימוש המטרות והיעדים לעיל, מוצעים אמצעי היישום הבאים:

3.א. פיתוח תחבורת הלילה בעיר (לתיעדוף 2012): קידום תהליך שיווקי בשיתוף עם משרד התחבורה להטמעת השימוש בקווים הקיימים. שיפור השירות לאזורי העיר בדגש על יפו ומזרח העיר. הגברת תדירות הקווים.

3.ב. שיפור תחבורה להשכלה גבוהה: הקמת צוות משותף עם מוסדות ההשכלה הגבוהה ואגודות הסטודנטים לקידום מערך התחבורה למוסדות ההשכלה הגבוהה בתחבורה ציבורית. פיתוח נתיבי אופניים והליכה ברגל אל מוסדות ההשכלה הגבוהה.

3.ג. שיפור תחבורת סוף שבוע בעיר (לתיעדוף 2012): תחבורה ציבורית מסוימת כבר פועלת ברחבי העיר במהלך סוף השבוע, תבחן האפשרות להגדלת פריסת מערך תחבורה זה.

3.ד. מתן תמריץ למי שאינם משתמשים בתו חניה (לתיעדוף 2012): פיתוח תמריצים למי שאינם מחזיקים רכב, למשל על ידי הנחה ב"תל-אופן". התקשרות עם בעלי עסק למכירת אופניים או נעלי הליכה בהנחה מיוחדת.

3.ה. יצירת שיתופי פעולה עם המגזר העסקי: בעיר פועלים מיזמים שונים שיכולים לסייע בהפחתת התלות ברכב פרטי. בין המיזמים השונים כאלה הפועלים להשכרת רכב לפי שעה, לארגון נסיעות משותפות (Car Sharing, Car Pool) וכדומה. העירייה תבחן את האפשרות לעודד את השימוש במיזמים אלה מתוך שאיפה לסייע ביצירת פתרונות תחבורה עבור הצעירים בעיר.

3.ו. הטבות למשתמשים ב-Car Pool: תבחן האפשרות למתן תמריצים לשימוש משותף בכלי רכב על ידי הקצאת מקומות חניה בחינם בחניונים למי שמגיעים עם מספר נוסעים, בחינת אפשרות לנסיעה בנתיבי תחבורה ציבורית לרכב פרטי בו נוסעים מספר נוסעים.

3.ז. עידוד מיזמים קהילתיים של Car Sharing: כיום car sharing מקודם בעיקר כפרויקט עסקי, אולם ניתן לקדמו גם כיוזמות קהילתיות מקומיות שלא למטרת רווח.

3.ח. הכנת מפות הליכה ברגל ורכיבה באופניים אל מוקדי לימוד, עבודה ובילוי של צעירים.

¹¹מפקד האוכלוסין 2008. הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה

¹²תוכנית אב לצעירים - דוח מסכם למפגשי שיתוף להגדרת אתגרים, מרץ 2011. עיריית תל-אביב-יפו

¹³מפקד האוכלוסין 2008. הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה

¹⁴מפקד האוכלוסין 2008. הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה

¹⁵עפ"י נתוני נתל אביב שנאספו לקראת הרפורמה בתחבורה הציבורית. לפי נתוני נתל אביב נתונים אלה אמורים להתקצר בדקות בודדות אך משך הנסיעה הכללי יוותר ארוך מאזורים רבים בעיר.

3.4 לעבוד וללמוד בעיר

- היצע התעסוקה והלימודים בתל-אביב-יפו הוא אחד המאפיינים שהופכים אותה לאטרקטיבית עבור צעירים.
- ככלל, לא קיימת בעיית אבטלה בקרב הצעירים. הכלכלה העירונית מאפשרת למרביתם למצוא מקום עבודה, לפתח קריירה ולהגיע למימוש עצמי. רבים מבין המעוניינים בכך מצליחים גם להקים עסק.
- צעירים רבים עובדים בעבודות זמניות או חלקיות, בין השאר בשל הצורך להתפרנס בעת לימודיהם. עבודות אלו מאופיינות לא פעם בהעדר כיבוד זכויות סוציאליות.

רקע

בעיר תל-אביב-יפו היצע מגוון ורחב של תעסוקה עבור צעירים. היצע זה מאפשר שעורי תעסוקה גבוהים במיוחד בקרב הצעירים בעיר - 83%, ובקרב גילאי 25-34 למעלה מ-90%. היצע התעסוקה הוא גם אחת הסיבות שבזכותן צעירים מעידים שהם אוהבים את העיר¹⁷. הצעירים הם כוח עבודה נמרץ וחשוב עבור כלכלת העיר, הם מהווים 45% מכוח העבודה של העיר, גבוה משעורם באוכלוסיה של אלו בגיל העבודה (40%). מגוון אפשרויות התעסוקה משרת היטב את מרבית הצעירים הנהנים מהזדמנויות רבות. במקביל, הוא גם יוצר בלבול ותהליכי חיפוש עצמי המאפיינים את קבוצת המבוגרים הצעירים. תהליכים אלה נוגעים לצעירים רבים בעיר המחפשים להתנסות בתחומים שונים בדרך לקבלת ההחלטה על עתידם המקצועי.

בין הצעירים פעילים גם יזמים עסקיים רבים בתחומים שונים ובולטים, ביניהם אלה העוסקים בחיי הלילה, התרבות והפנאי. היזמות העסקית הצעירה היא מנוע כלכלי חשוב בעיר ומהווה אינטרס עירוני. יזמים צעירים הינם מטבעם חסרי ניסיון ולכן מתקשים לעיתים קרובות לפעול מול הביורוקרטיה העירונית סביב רישוי עסקים וכדומה.

למרות היצע התעסוקה, שוק העבודה בעיר גם מייצר אתגרים עבור הצעירים. תחומי עיסוק מסוימים מתאפיינים בהעדר זכויות סוציאליות. עבור חלק מהצעירים מצב זה מאפשר רווחיות גבוהה ולכן מתקבל בהבנה בעוד שצעירים אחרים חיים איתו לאור חוסר הבנת זכויותיהם, היעדר כלים לפעולה וכדומה. עבור צעירים מסוימים קיים אתגר בכניסה לשוק העבודה מסיבות שונות. בולטים ביניהם הצעירים הערבים, צעירים המגיעים מרקע סוציו-אקונומי חלש וצעירים שמסיבות פרטניות מתקשים לקבל עבודה ולהתמיד בה.

בעיר מתגוררים כ-40,000 סטודנטים¹⁷ הלומדים במוסדות השכלה שונים בעיר ומחוצה לה. כמעט מחצית מהם (כ-17 אלף סטודנטים) מתגוררים ב"בלוק הצעירים" שבמרכז העיר. ריכוזים משמעותיים נוספים הם ברובע 1 (צפון מערב העיר) - 4.7 אלפים, רובע 9 (מזרח העיר) - 4.5 אלפים ורובע 4 (ממזרח לאבן גבירול) - 4 אלפים. ביפו מתגוררים כאלפיים סטודנטים. מבחינת גילאים, כמחצית מהסטודנטים בעיר (18.5 אלף) הינם בגילאי 25-29.

מטרות

חזון העיר, כפי שנקבע בתכנית האסטרטגית, מציב את תל-אביב-יפו כמרכז כלכלי מטרופוליני וארצי וכמרכז להשכלה גבוהה. לצעירים תפקיד חשוב במימוש חזון זה, הן כחלק משוק העבודה העירוני ובודאי במסגרת מערכת ההשכלה הגבוהה. לפיכך הוגדרו המטרות הבאות:

- א. שימור שוק עבודה מגוון ואטרקטיבי עבור צעירים המאפשר הזדמנויות להתנסות, להתמחות ולהתפתח מבחינה תעסוקתית והנגשתו לאוכלוסיות נוספות המתקשות להשתלב בו.
- ב. עידוד והגברת היזמות העסקית בקרב צעירים תוך שיפור הקשר בינם לבין המנגנונים העירוניים.
- ג. צמצום הקשיים הקשורים בתנאי עבודה וזכויות סוציאליות המאפיינים חלקים משוק התעסוקה לצעירים בעיר.
- ד. שמירת העיר כמרכז אקדמי ויצירת תנאים המאפשרים לסטודנטים ללמוד ולגור בעיר.

יעדים

- שמירה על שערי תעסוקה גבוהים בקרב אוכלוסיית הצעירים ועל שעורם מקרב כח העבודה העירוני.
- הרחבת תוכניות קיימות לעידוד הצטרפות למעגל התעסוקה ולהתמדה בו עבור צעירים המתקשים בכך.
- צמצום מספר הצעירים המושפעים מהפגיעה בזכויות סוציאליות בתעסוקה.
- הקמת מערך תומך ליזמים עסקיים צעירים המבקשים להקים מיזמים תוך שיפור הקשר בין יזמים עסקיים צעירים לבין המנגנונים העירוניים.
- הרחבת ההזדמנויות הקיימות, ויצירת חדשות, עבור צעירים בתחילת דרכם המקצועית באמצעות תוכניות התמחות, הנגשת מידע על משאבים קיימים ויצירת רשתות חברתיות מקצועיות.
- עידוד יוזמות להקמת מוסדות השכלה גבוהה בתחומים המתאימים לעיר (אמנות, תקשורת, ביוטכנולוגיה).

אמצעי יישום מוצעים

לצורך מימוש המטרות והיעדים לעיל, מוצעים אמצעי היישום הבאים:

4.א. תכנית מתמחים (לביצוע 2012): מתוך שאיפה לחשוף את הצעירים לעבודת הממסד העירוני ולסייע להם לצבור ניסיון מקצועי בתחילת הדרך, העירייה תפתח אפשרויות לצעירים להתמחות בעירייה בתחומים שונים, לפרקי זמן קצרים תוך ביצוע פרויקטים בעלי משמעות וחשיבות עירונית ותרומה משמעותית למתמחה.

4.ב. מרכזי למידה בזמן בחינות (לביצוע 2012): פתיחת מתקנים עירוניים בזמן בחינות סמסטר כמרכזי למידה ללימוד ולהכנה למבחנים אשר יספקו סביבת עבודה נוחה, אפשרות ללימוד בקבוצות וקישור לאינטרנט.

4.ג. ריכוז והנגשת מידע ליזמות עסקית של צעירים בעיר (לתיעוד 2012): יזמים צעירים מתקשים בתהליך העבודה מול מערך רישוי העסקים בעיר. מומלץ לבחון אפשרות לרכז ולהנגיש את המידע עבור יזמים צעירים.

4.ד. עידוד חממות ליזמות עסקית של צעירים בעיר (לביצוע 2012): בעיר פועלים מרכזים ותוכניות

לעידוד יזמות עסקית של צעירים. יש לקדם פעילות זו במטרה להעצימה, לעודדה ולאפשר לצעירים לייזום. חממה עירונית ראשונה כבר הוקמה ("הספרייה" במגדל שלום) ופעולתה תורחב במהלך שנת 2012.

ה.4. עידוד ותמיכה במעגלים של אנשי מקצוע צעירים (Young Professionals): קבוצות מסוג זה מגבירות את החיבור בין תושבים צעירים, מאפשרות העצמה של צעירים ע"י חיבורם זה לזה וחשיפה שלהם לאחרים בתחומם. מומלץ לסייע לקבוצות הקיימות בעיר ולעודד הקמה של קבוצות בתחומים נוספים. כמו כן, מומלץ לקדם פרויקטי חניכה של יזמים צעירים על ידי יזמים צעירים ותיקים.

1.4. שירותי יעוץ והכוונה בתחום התעסוקה עבור צעירים בתחילת הדרך (לביצוע 2012): כדי לסייע לכל אותם צעירים עובדים שמתלבטים לגבי המשך הקריירה שלהם, יסופקו שירותי יעוץ והכוונה בנושא, כחלק משירותי בית הצעירים.

1.4. קידום תוכניות תעסוקה לצעירים ביפו: לאור הקושי העולה מאוכלוסיית יפו בנושא התעסוקה, בדגש על הצעירים הערבים, מוצע לנתב ליפו תוכניות תעסוקה שונות שיתנו לצעירים במקום מידע אודות הזדמנויות וזכויות בתעסוקה, תוכניות סיוע בתעסוקה, הכשרות, ליווי וכדומה. יש לבחון קידום תוכניות אלה במסגרת הקמת בית צעירים ביפו.

ה.4. פעילות הסברתית ואכיפה בעניין זכויות עובדים: מתוך הבנה שהצעירים מתקשים להתנהל מול מעסיקהם ובגלל העדר ידע לגבי זכויותיהם והעדר יכולת טובה לניהול מו"מ מול המעסיקים בשוק רווי עובדים, העירייה תבדוק תחומי תעסוקה בהם נפוצה הפרת זכויות העובד ותקדם פעילות הסברה בעניין. ככל שיש לעירייה סמכות אכיפה בנושא, יש לבחון אפשרות להפעילה.

ט.4. קידום שתי"פ עם אגודות הסטודנטים (לביצוע 2012): לעירייה ולאגודות הסטודנטים מטרות משותפות בדרך לשיפור איכות החיים של הסטודנטים בעיר. במסגרת הפרויקט יכונס השולחן העגול העירוני בנושא סטודנטים במטרה לתאם בין הגופים השונים ולהעצים מהלכים שונים. מטרתו לקרב בין המוסדות כדי לקדם פרויקטים משותפים.

1.4. סיוע בניהול קריירה ליוצרים צעירים (לתיעדוף 2012): בצד כישורים אמנותיים, ההחלטה "להיות אמן" דורשת מיומנויות וכישורים הנוגעים לניהול קריירה אמנותית. דווקא העוסקים בתחומי יצירה לעיתים קרובות אינם מיומנים בתחומים אלו. הפרויקט יציע סיוע בניהול קריירה אמנותית ליוצרים צעירים (הכנת תיק עבודות, כתיבת קורות חיים, שיווק וכיו"ב).

¹⁵ אוכלוסיית הצעירים בתל-אביב-יפו, ניתוח צרכים מרכזיים, אוגוסט 2010. עיריית תל-אביב-יפו

¹⁶ מפקד האוכלוסין 2008, הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה. הנתון מתייחס לתושבי העיר הצעירים שהעידו כי הם "לומדים כעת" במוסדות לימוד כגון ביים, אוניברסיטה, ביים ערב, לומדים קורסים שנמשכים יותר משנה, לומדים בשיבה או בכלל.

3.5 לבלות וליצור בעיר

- תל-אביב-יפו מציעה שפע פעילויות תרבות, בילוי ופנאי. פעילויות אלו הן חלק מהסיבות בגללן צעירים אוהבים את העיר ורוצים לגור בה.
- הצעירים לוקחים חלק מרכזי בפעילויות התרבות והבילוי בעיר כצרכנים אך גם כיזמים.
- מבין שפע פעולות התרבות והבילוי בעיר נראה כי לצעירים יש קשר חזק במיוחד לפעילויות חוץ-ממסדיות.
- תרומתה של אוכלוסיית האמנים והיוצרים הצעירים בעיר גדולה. אך היא מתקשה מבחינה כלכלית.

רקע

תל-אביב-יפו מציעה מגוון של פעילויות תרבות, בילוי ופנאי. הצעירים הם צרכנים מרכזיים של פעילויות אלה ובמקרים רבים הם גם המארגנים והיוזמים שלהן. ריכוז האוכלוסיה הצעירה בתל-אביב-יפו מניע את הכוחות היצירתיים בעיר, מחזק את מעמדה כבירת תרבות אשר הופכת למוקד משיכה לצעירים נוספים שמגיעים לעיר על מנת ליהנות מהיצע הפעילויות שבה או על מנת להתפתח כיוצרים.

בצד תרבות ממסדית ומקומות בילוי "מוסדרים" מתקיימת בעיר תרבות "רחוב" ונוצרים מקומות בילוי מוסדרים פחות. נראה כי לפעילויות החוץ-ממסדיות יש קשר חזק יותר לצעירים בעיר, הן כיזמים ויוצרים בתחילת דרכם והן כצרכנים הנוטים לפעילויות אלו, אם מתוך העדפת טעם ואם מתוך כורח כלכלי. לאורך השנים, העיר שומרת על מעמדה כבירת תרבות, אולם עיקר הנתונים המצביעים על כך מתייחסים לפעילויות תרבות ממוסדות¹⁸. קשה יותר לאמוד את היקף הפעילות התרבותית החוץ-ממסדית בעיר, אולם ניתן להניח כי פעילות זו רגישה יותר לעלות המחיה ובמיוחד למחירי הנדל"ן המאמרים בעיר. הנחה זו קיבלה תוקף במפגשים ובתהליכי שיתוף עם יוצרים ויזמי תרבות צעירים.

בנוסף לקשיי הקיום הכלכלי של אמנים ויוצרים צעירים בעיר, הם נתקלים בקשיים בירוקרטים ובהיעדר מידע ברור לגבי התנאים והדרישות לקידומן של יוזמות ופעילויות תרבות בעיר¹⁹. קשיים בירוקרטים והיעדר מידע מאפיינים גם את יזמות הבילוי וחיי הלילה בעיר (בנושא זה ראו גם בפרק 1.3 "לעבוד וללמוד בעיר"). הקשר שבין יזמי תרבות ויוצרים צעירים בעיר לבין העירייה מתאפיין בהיעדר מודעות של יזמים ויוצרים צעירים למשאבים ולסיוע שהעירייה יכולה להעמיד לטובתם מצד אחד, ויתכן שגם בחוסר מודעות של העירייה לכוחות היצירתיים המצויים בעיר.

עיקר המלצותיה של תכנית האב בתחום הבילוי והיצירה נוגעות לשיפור הקשר שבין יזמי תרבות ויוצרים צעירים לבין העירייה, כך שיזמים ויוצרים אלו יוכלו לנצל טוב יותר משאבים עירוניים קיימים וחדשים, וכך שהעיר תיטיב לנצל את משאבי היצירה שאותם יזמים ויוצרים צעירים יכולים להעמיד לרשותה. מעבר לפיתוח ולתרומה לחיי התרבות, הפנאי והבילוי בעיר באופן כללי, פיתוח מוקדי תרבות ובילוי באזורים שמחוץ למרכז העיר תוך משיכת אוכלוסיה צעירה לאזורים אלו

כמקום לגור בו יכול להשתלב בתהליכי התחדשות עירונית מצד אחד ולסייע בהגדלת מגוון אזורי המגורים הרלוונטיים לצעירים מצד שני (בנושא זה ראו התייחסות גם בפרק 1.1 "לגור בעיר").

מטרות

שמירת מעמדה של תל־אביב-יפו כמרכז תרבותי מטרופוליני וארצי נקבעה כמטרה עירונית במסגרת התכנית האסטרטגית לעיר. לאוכלוסיית הצעירים בעיר תפקיד מרכזי בשמירה ופיתוח מעמדה של תל־אביב-יפו כבירת תרבות, יצירה ובילוי, הן כצרכנים והן כיוצרים. לפיכך, הוגדרו המטרות הבאות:

- א. לשמר ולהעצים את חיי התרבות, הבילוי והפנאי של הצעירים תוך התייחסות מיוחדת לתרבות "רחוב" ולפעילויות בילוי חוץ-ממסדיות.
- ב. הרחבת אזורי התרבות והבילוי אל מחוץ למרכז העיר, כחלק מאמצעים להרחבת אזורי מגורים המתאימים לצעירים.
- ג. שיפור הקשר שבין יזמי תרבות ויוצרים צעירים לבין המנגנונים העירוניים, תוך התאמת מנגנונים אלו לצרכי היוצרים הצעירים.
- ד. הנגשת מידע אודות משאבים קיימים ודרישות עירוניות, כתנאי ליוזמות תרבות ובילוי.
- ה. תמיכה עירונית ביוצרים צעירים.

יעדים

- הגדלת היקף ההשקעה העירונית בתרבות הרחוב ובפעילויות בילוי חוץ-ממסדיות מתוך כלל התמיכה העירונית בפעילויות תרבות ובילוי.
- הגדלת היקף פעילויות תרבות ובילוי יזומות על ידי העירייה, המיועדות לצעירים, ומתקיימות באזורים שמחוץ למרכז העיר.
- הגדלת שביעות רצון של יזמי תרבות ובילוי צעירים מהמנגנונים העירוניים המטפלים בהם.

אמצעי יישום מוצעים

לצורך מימוש המטרות והיעדים לעיל מוצעים אמצעי היישום הבאים:

- 5.א. אירועי רחוב קהילתיים ביוזמה מקומית (לתיעדוף 2012): קידום מנגנון תמיכה לקיום אירועי רחוב ברמה מקומית, בהיקף קטן יחסית וביוזמה קהילתית מקומית. התמיכה תינתן הן ברמת הביצוע וההוצאה לפועל אך במיוחד בשלבי האישור והתיאום.
- 5.ב. ריכוז והנגשת מידע לצעירים לגבי יזום אירועי תרבות ובילוי (לתיעדוף 2012): בית הצעירים יספק יעוץ ומידע בתהליכים ובתיאומים הנדרשים לצורך קידום יוזמות תרבות ובילוי ויכוון את היזמים ליחידות העירוניות הרלוונטיות.
- 5.ג. הנגשת מידע אודות משאבים ושירותים קיימים ליוצרים צעירים (לתיעדוף 2012): בית הצעירים ואגף התרבות בעיר ירכזו וינגישו את כלל המידע הרלוונטי אודות שירותים שכבר ניתנים לצעירים לרבות תנאי ארנונה, חללי יצירה, חללי תצוגה והופעה, ציוד להשכרה וכדומה.
- 5.ד. הקמת חלל תצוגה ליוצרים בתחילת הדרך במסגרת בית הצעירים (לביצוע 2012): כחלק מתכנית מרכז הצעירים יוקצו בו חללים ליצירה ולתצוגה עבור יוצרים בתחומי האמנות השונים.
- 5.ה. מסיבות ואירועי רחוב ביוזמה עירונית (לתיעדוף 2012): הפקת מספר מסיבות ואירועי רחוב

ביוזמת העירייה, תוך מתן דגש לאזורים מחוץ למרכז העיר ולאירועים מקומיים ולא דווקא לאירועי ענק.

1.5. הקצאת חללים עירוניים נוספים עבור יוצרים צעירים (לתיעדוף 2012): מוצע להקצות חללים עירוניים נוספים (בעיקר מחוץ למרכז העיר), גם אם באופן זמני, כחללי יצירה ותצוגה זמניים ליוצרים צעירים.

2.5. הנחות לצעירים בפעילות פנאי במרכזים קהילתיים ובמרכזי ספורט עירוניים (לתיעדוף 2012): צעירים יקבלו הנחה בפעילויות במרכזים קהילתיים, בריכות שחיה ומרכזי ספורט עירוניים.

3.5. סיוע בניהול קריירה ליוצרים צעירים: אמנים צעירים רבים מתקשים בפן העסקי והלוגיסטי של התנהלותם. בית הצעירים ואגף התרבות יקיימו סדנאות עבור אמנים צעירים בהם יוכלו ילמדו ויקבלו סיוע בהתנהלות העסקית שלהם, כדי לאפשר להם להתנהל נכון ולהתקדם.

4.5. פיתוח פעילות תרבות ואמנות בשכונות הזקוקות להתחדשות: פעילויות תרבות ואמנות יכולות להשתלב במהלכים שמטרתם להביא להתחדשות עירונית. מומלץ לשלב פעילויות אלו ביוזמות להרחבת אזורי מגורים המתאימים לצעירים אל מחוץ למרכז העיר (ראו גם פרק 1.1 "לגור בעיר").

5.1. עזרה כלכלית לאמנים בתמורה לפעילות קהילתית: מוצע לשלב מנגנוני תמיכה עירונית במיזמי אמנות בפרויקטים בעלי אופי קהילתי.

5.1א. קידום חקיקה שתסדיר את מעמדם של האמנים בנושא הארנונה: החקיקה והתקנות מיסודם אינם מותאמים לאופיו של עולם האמנות העכשווי. העירייה תקדם מול הממשלה והכנסת חקיקה שתאפשר הגדרות מתאימות יותר של סוגי האמנות השונים והחללים הנדרשים ותקל על פריחתה של אמנות בעיר.

---

¹⁸על פי מסמך "יתבחינים לניטור העיר אפריל 2010" המבוסס על נתונים שהתקבלו מפילת, המרכז למידע ולמחקרי תרבות תל-אביב-יפו שומרת על שיעור מבקרים בהצגות תיאטרון, מופעי מחול וקונצרטים בהיקף של כ-40% מכלל המבקרים בפעילויות אלו בישראל לאורך השנים האחרונות.

¹⁹תוכנית אב לצעירים - דוח מסכם למגשי שיתוף להגדרת אתגרים, מרץ 2011.

3.6 להכיר ולהשתייך בעיר

- תל-אביב-יפו מציעה אפשרויות רבות למפגשים חברתיים ולהיכרויות. צעירים רבים מנצלים אפשרויות אלו.
- צעירים אחרים חשים בדידות וניכור בעיר הגדולה וצורך בהשתייכות למעגל חברתי קהילתי עמוק יותר.
- קיים נתק בין רבים מהצעירים לבין העירייה, נתק זה מביא לתחושת ניכור של הצעירים מהעירייה ופעולותיה ועלול להביא לתחושת ניכור גם מהעיר עצמה.

רקע

העיר תל-אביב-יפו מהווה אבן שואבת לצעירים רבים מכל רחבי המדינה. כל שנה משתקעים בעיר כ-14,000 צעירים (ועוזבים אותה כ-9,000), כך שרוב תושבי העיר הצעירים, בגילאי 25+, הינם כאלה שעברו אליה מישובים אחרים. תל-אביב-יפו מציעה אפשרויות רבות למפגשים חברתיים, להיכרויות ולמעגלי השתייכות מגוונים ונראה כי רוב הצעירים החיים בעיר מנצלים אפשרויות אלו. עם זאת, חלק מהצעירים מלינים על כך שאינם מכירים את השכנים והשכונה ואף חשים ניכור או בדידות ב"עיר הגדולה". ללא רשת חברתית משמעותית וחיי קהילה, יורדת תחושת השייכות וההזדהות עם העיר ושכונת המגורים, תופעות להן השלכות חברתיות ואורבניות. תכנית האב שואפת לפעול לצמצום תופעות אלה במטרה לשפר את איכות חייהם של הצעירים ואת שביעות רצונם מהחיים בעיר, לעודד אותם לתרום לחיי העיר והקהילה ולהיתרם מהם ובסופו של דבר "לחבר" אותם לעיר כך שרבים מהם יראו בה "עיר לכל החיים".

נראה כי ישנה שונות בקרב קבוצות צעירים שונות בכל הנוגע לתחושת השייכות הקהילתית: בקרב גילאי 26-21 קיימת תחושה של תקשורת פתוחה, קלילות וקלות בקשירת קשרים חדשים. בקרב גילאים בוגרים יותר, גילאי 35-27 ישנה גם תחושה של ניכור, לפיה החיים בעיר הם של יחידים, שיש ביניהם קשרים חברתיים שטחיים וקלילים. קשרים אלה מספקים רק מענה חלקי לצורך להרגיש מחובר ושייך למקום באופן אמיתי ועמוק. בקרב קבוצת הצעירים הבוגרים יותר, ניתן לראות בקבוצת ההורים הצעירים קבוצה בעלת צרכים חברתיים יחודיים. חלק מהורים אלו חיים בעיר במנותק ממשפחותיהם ולמעשה חסרות להם מסגרות תמיכה בתהליך המורכב של לידה וגידול ילדים.

בעיר פועלות מספר קהילות צעירים. חלקן קהילות צעירים הפועלות על בסיס מקומי-שכונתי, בדגש על שכונות הדרום והן נוטות להיות מעורבות בקהילה המקומית ולהשפיע עליה. קהילות אחרות הינן מעגלי צעירים המתכנסים על בסיס קבוע וסביב עניין משותף, בולטות ביניהן התארגנויות ה-Young Professionals, בעיקר בנושאי מדינה, חברה, אורבניזם ועוד.

מטרות

כפי שנאמר בפרק 3.1 "להשפיע בעיר", התכנית האסטרטגית לעיר קובעת את חיזוק הקהילתיות כתמונת עתיד רצויה. העיר אמורה להציע לתושביה אפשרויות מגוונות הקשורות בלקיחת חלק בחיים הקהילתיים, לעודד ולתמוך בפעילותן של הקהילות השונות בעיר, אשר פועלות

על בסיס אזורי או עניין משותף. לפיכך, הוגדרו המטרות הבאות:

- א. העמקת תחושת השייכות לשכונה ולעיר בקרב התושבים הצעירים.
- ב. פיתוח וחיזוק קהילות מקומיות וקהילות עניין בהן התושבים הצעירים לוקחים חלק פעיל ומוביל.

יעדים

- קיומן של פלטפורמות קהילתיות-שכונתיות המאפשרות ומעודדות מפגש בין תושבים צעירים לשכניהם, בדגש על מרכז העיר.
- גידול במספר הקהילות השכונתיות אותן מובילים צעירים וגידול במספר הצעירים המשתתפים בהם.
- גידול במספר קהילות העניין אותן מובילים צעירים וגידול במספר הצעירים המשתתפים בהם.
- מעורבות הולכת וגדלה של צעירים בחיי הקהילה בה חיים ובפעילות מוסדותיה, ברמת השכונה וברמת העיר.
- קיומו של מערך עירוני תומך למכלול הפעילות החברתית-קהילתית של הצעירים בעיר.

אמצעי יישום מוצעים

לצורך מימוש המטרות והיעדים לעיל מוצעים אמצעי היישום הבאים:

א.6. אירועי קהילה, תרבות ושיח במרחב הציבורי (לתיעדוף 2012): צעירים רבים אינם מכירים את שכניהם בבניין ובשכונה. קיומם של אירועים במרחב הציבורי המאפשרים מפגש בין התושבים (ביוזמתם או ביוזמת העירייה) יסייעו לתושבים הצעירים להתחבר לשכונת מגוריהם.

ב.6. אירועי קהילה, תרבות ושיח בבית הצעירים (לביצוע 2012): מרכז הצעירים יהפוך למוקד לפעילויות בתחומים מגוונים. צוות המרכז ייזום חלק מפעילויות אלה אולם חלק ניכר מהן יהיו ביוזמה של צעירים על פי תחומי התוכן המעניינים אותם.

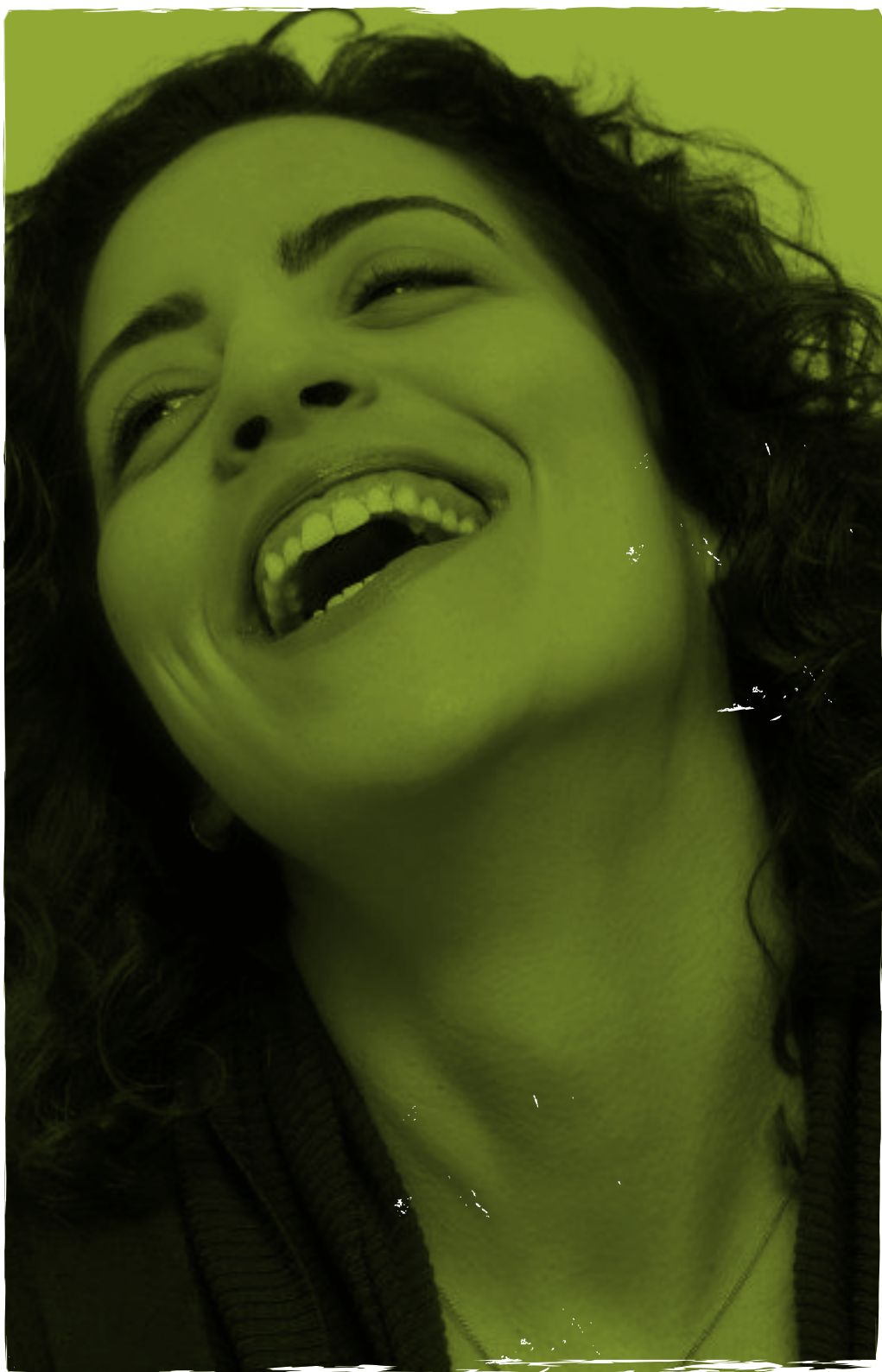
ג.6. חיזוק האטרקטיביות של המרכזים הקהילתיים עבור צעירים: המרכזים הקהילתיים בשיתוף תחום צעירים והצעירים עצמם, יפתחו חוגים ופעילויות המתאימים לצעירים שימשכו אותם לפעילות במרכז הקהילתי.

ד.6. קיום דיאלוג עם קבוצות צעירים חוץ-ממסדיות (לתיעדוף 2012): תחום הצעירים יטפח את הקשר עם קבוצות אלה, יתווך בינן לבין גורמי העירייה הרלוונטיים ויסייע לפעילותן ככל שהן יהיו מעוניינות בכך (למשל, העמדת חללי פעילות לטובת המפגשים שלהן).

ה.6. טיפוח התארגנויות חברתיות של צעירים: תחום הצעירים יאפשר, באמצעות בית הצעירים וברחבי העיר, תשתית להתארגנויות חברתיות שיתפתחו ביוזמה של צעירים סביב עניין משותף. בין השירותים שיוצגו - חללים להתכנסות, חללי פעילות, שירותי משרד, יעוץ, סיוע בשיווק באמצעות תשתית אינטרנטית ועוד. הסיוע יינתן לפי קריטריונים שיוגדרו מראש.

ו.6. תמיכה בקהילות צעירים בשכונות: בעיר פועלות מספר קהילות צעירים, בדגש על שכונות הדרום. העירייה תבחן דרכים להמשיך ולסייע לקיומן של קהילות אלה מתוך הבנה כי הן תורמות ונתרמות רבות מהקהילות בהן הן פועלות ומהוות חלק חשוב בתהליך ההתחדשות של שכונות אלה.

ז.6. פיתוח מערך תומך למשפחות צעירות: למשפחות צעירות צרכים יחודיים שחלק ניכר מהם מקבל מענה בשירותים הניתנים על ידי השוק הפרטי. ההצעה הינה לפתח שירותים למשפחות אלו גם במסגרות עירוניות, למשל במרכזים הקהילתיים. מוצע גם לפתח מסגרות של תמיכה וסיוע הדדיים, למשל חניכת משפחות צעירות על ידי משפחות ותיקות, קבוצות תמיכה של נשים לקראת לידה וכדומה.

3.7 הנגשת מידע, העיר והעירייה

- צעירים רבים לא מכירים שירותים והזדמנויות קיימות, שהעיר והעירייה מאפשרות, ויכולים להקל עליהם.
- חלק מתחושות התסכול בקרב הצעירים מהמסד העירוני נובעת מפערי מידע בנושאים שונים באשר למדיניות והפעולות הננקטות באותו נושא. במקביל, קיימת מוטיבציה גוברת של צעירים לשאול ולהבין כיצד פועל המסד העירוני.
- מידע צריך להיות זמין ונגיש בכלים עדכניים, רלוונטיים ונוחים לשימוש לצעירים.

רקע

במהלך הכנת התכנית נוכחנו לגלות כי קיימים פערי מידע מהותיים בין העירייה לבין התושבים הצעירים. פערים אלה רלוונטיים לכל תחומי החיים בהם עוסקת התכנית והם באים לידי ביטוי בשלושה מישורים מרכזיים.

הראשון, העדר מודעות לשירותים שהעיר והעירייה כבר מספקות לצעירים, שמביא לניצול לא מספק של זכויות והזדמנויות. בין אלה אפשר לציין לדוגמה את המלגות לסטודנטים, את האפשרות לעשות שימוש במשאבים עירוניים כדוגמת מקלטים עבור אמנים או שירותים שונים שיכולים להקל על חיי התושב הצעיר כדוגמת משלוח תו שירות חניה עד הבית.

הפער השני קשור בקושי להתמודד עם הבירוקרטיה העירונית שנובע לעיתים מחוסר ההבנה של התושב הצעיר אותה. תושבים צעירים, מעצם היותם צעירים הינם חסרי ניסיון ולכן מתקשים לעיתים בנושאים כמו רישוי עסקים, הוצאת אישורים שונים וכדומה. יש לשאוף להקל עליהם את ההתמודדות הראשונה עם המנגנון העירוני בנושאים שונים. דוגמה טובה להתמודדות עם פער זה היא אוהל העירייה שמוצב בקמפוס של אוניברסיטת תל אביב בפתיחת שנת הלימודים ומנגיש את שירותי העירייה לצעיר.

הפער השלישי עוסק בתסכול שחשים חלק מהצעירים כלפי המסד ובכלל זה המסד העירוני. פער זה קשור לפחות בחלקו לפערי מידע באשר לעבודת העירייה. צעירים רבים אינם מודעים למדיניות ולעשייה העירונית בנושאים שונים, וגם לא למגבלות הסמכות ולקשיים שיש לעירייה. פערי המידע יוצרים לעיתים ציפיות בלתי אפשריות ודיון ציבורי בלתי מבוסס. לתופעה זו סיבות שונות ובהן עניין ציבורי נמוך, דיווח תקשורת בלתי מאוזן ואמצעי העברת מידע שהעירייה עושה בהם שימוש שלעיתים אינו מספיק. ערוצי התקשורת הרופפים בין העירייה לצעירים פוגעים בסיכוי שתושבים צעירים בעיר יחושו כי הממשל העירוני פועל למענם. מטרה זו לא תושג ללא שיפור ערוצי התקשורת בין ציבור הצעירים והעירייה.

מעבר לערוצי התקשורת, נוכחנו לגלות כי הרבה מהמידע כלל אינו מרוכז במקום אחד ולכן מלכתחילה אינו יכול להיות מוגש. ניתן להביא לכך דוגמאות רבות החל ממלגות הסטודנטים וההזדמנויות השונות שהעיר מציעה לאמנים או יזמים ועד להסברים על המדיניות העירונית ופעולות שהעירייה מבצעת. במקרים רבים בהם המידע כבר רוכז, נוכחנו כי הוא אינו זמין ומוגש לתושב באופן נוח שפה ברורה, עיצוב אטרקטיבי, זמינות באינטרנט והנגשה אקטיבית על ידי העירייה במרחב הציבורי או באזורים בהם נמצאים הצעירים.

מטרות

- א. חיזוק התחושה בקרב התושבים הצעירים שהמסד מתעניין באתגריהם בעיר ומנסה להתמודד איתם.
- ב. יצירת אמצעי התקשורת חדשים, המאפשרים לעירייה ליידע צעירים על שירותים ולעדכןם על פעולות שמבצעת העירייה עבורם.
- ג. ריכוז המידע בנושאים שונים, הרלוונטיים לצעירים, והנגשתו באופן אקטיבי.

אמצעי יישום מוצעים

לצורך מימוש המטרות והיעדים לעיל, מוצעים אמצעי היישום הבאים:

- 7.א. פרסום מסמך המדיניות בנושא צעירים וקיום דיון ציבורי סביבו (לביצוע 2012): תכנית האב לצעירים, בצד היותה מסמך עבודה לעירייה תשמש בסיס לדיאלוג ולדיון כך שניתן יהיה להתאים, לשנות ולשפר את המדיניות העירונית לצעירים.
- 7.ב. ריכוז מאמץ בדברור ויידוע הצעירים על עבודת הממשל המקומי (לתיעדוף 2012): שירותים רבים המתקיימים עבור צעירים בעיר אינם מגיעים למודעותם. בשיתוף עם לשכת הדובר יחשפו תכנים באמצעי פרסום ותקשורת עדכניים וכאלה שבשימוש על ידי הצעירים.
- 7.ג. מיפוי וריכוז מידע הרלוונטי עבור צעירים (לתיעדוף 2012): ריכוז מידע בתחומים שונים הקשורים לשירותים והזדמנויות שיש לצעירים בעיר לקראת הנגשתו בכלים מגוונים.
- 7.ד. הקמת מרכז מידע אחד לפחות: במטרה להביא את המידע והשירות קרוב לתושב הצעיר ולמקום שבו הוא נמצא. (לתיעדוף 2012)
- 7.ה. הנגשת מרכז השירות של בניין העירייה לצעירים (לתיעדוף 2012): על ידי הוצאת שלוחה שלו לבית הצעירים, שתפעל גם בשעות הלילה ועל ידי פעילות במרחב הציבורי.
- 7.ו. יצירת מפגש בין צעירים וגורמי עירייה בנושאי מדיניות עירונית (לביצוע 2012): כדי לאפשר לתושבים צעירים להבין טוב יותר מהי המדיניות העירונית בנושאים שמטרידים אותם, יתקיימו מפגשים סדירים בין צעירים לבין גורמי עירייה האחראים על תחומים הנוגעים לצעירים.
- 7.ז. הקמת תשתיות תקשורת דיגיטליות (לתיעדוף 2012): הקמת תשתית באינטרנט המרכזת את כלל השירותים הקיימים עבור צעירים. שימוש ברשתות חברתיות כאמצעי להעברת מידע וליצירת דיאלוג.
- 7.ח. עידוד דיגיטציה של מערכים עירוניים (לתיעדוף 2012): חיזוק מגמת שקיפות והנגשת מידע באמצעות האינטרנט, פתיחת בסיסי מידע לציבור עבור הכנת יישומים (אפליקציות) למכשירים סלולאריים וכדומה.
- 7.ט. הנגשת ישיבות מועצת העיר: בית הצעירים יעדכן אודות ישיבות המועצה, הנושאים שעל סדר היום והחלטות שהתקבלו.
- 7.י. מותג עירוני לצעירים: הקמת מותג עירוני לצעירים שיאפשר לתושב לקשר בין שלל הפעולות הרבות שנעשות עבור צעירים. המותג יכלול את שלל הפעולות הנכללות בתכנית זו ופעולות נוספות. על המותג להיות נבדל מהמיתוג העירוני הסטנדרטי אך במקביל להיות מזוהה עמו כדי להשיג את מטרותיו.

מעקב ובקרה

על ידי היחידה לתכנון אסטרטגי שמטרתה לבחון את מצב העיר לאור החזון שגובש במסגרת התכנית האסטרטגית.

4.2 עדכון התכנית

כפי שנאמר בתחילת המסמך, תכנית האב משמשת מצע לדיון ולדיאלוג משותף. התכנית אמורה להתעדכן בעתיד, אם כמסמך שלם ואם באופן חלקי. תהליך העדכון יתבסס על הסקת מסקנות מעבודת בית הצעירים, מיישום תוכניות הפעולה המוצעות, וממידת השגת יעדי התכנית כפי שיעלה מתהליך המעקב המוזכר לעיל. בנוסף, תהליך העדכון יכלול חזרה אל הצעירים ושיתופם בתהליך קבלת ההחלטות.

4.1 מעקב אחר השגת יעדי התכנית

חלק זה יפותח בהמשך וישמש בסיס לפיתוח מנגנון מעקב ובקרה בכל הנוגע להשגת יעדי התכנית. המעקב יתבסס על מאגר נתונים אודות מאפייני הצעירים, צרכיהם ועמדותיהם ויאפשר לזהות מגמות, למדוד את הצלחת העשייה בתחום ולבחון את ההשפעה של רפורמות עתידיות מוצעות על הצעירים. דוגמאות לתבחינים מרכזיים לגביהם מומלץ לאסוף נתונים כקו בסיס להשוואה בהמשך:

- שיעור הצעירים מתוך כלל תושבי העיר
- שיעור הצעירים המתגוררים במרכז העיר
- הרגלי השימוש של צעירים באמצעי התחבורה השונים
- שביעות רצון של צעירים משירותי עירייה שונים מוצע שהתבחינים הללו יגובשו ויבדקו במסגרת ה"תבחינים לניטור מצב העיר", עבודה המקודמת

**נספח
אמצעי
יישום
לביצוע**

1. להשפיע בעיר

1.1 הקמת בית צעירים

תיאור ופירוט

בית הצעירים יהווה את ליבת העשייה העירונית בנושא ויהווה משאב פיזי עבור אוכלוסיית הצעירים להתכנסות ולפעילויות בעלות משמעות חברתית-תרבותית-קהילתית.

הבית ישאף לבסס עצמו כמוסד חברתי משמעותי בנוף העירוני - כמי שמהווה במה לפעילות מסוגים שונים של צעירים בעיר ובהם יזמות חברתית, אמנות, תרבות, קהילה.

במקביל, בית הצעירים ישמש להנגשת שירותים ומידע לצעירים כדוגמת שירותי הברוקרטיה העירונית, ייעוץ בתחומים שונים וכו'.

קביעת תכנים ודגשים לפעולה בעזרת תהליך שיתוף ציבור באינטרנט תחום הצעירים

מספר רב של ארגוני צעירים, ארגונים העוסקים בנושא הצעירים ותושבים צעירים

אבני דרך מרכזיות

ריכוז

שותפים

1.2 משאלי שיתוף שמופנים לצעירים באינטרנט ובמרחב הציבורי

תיאור ופירוט

מטרת הפרויקט הינה לאפשר לצעירים מעורבות בתהליכי קבלת החלטות עירוניות. במסגרת הפרויקט יקדמו 3-4 פיילוטס שיבדקו דרכים שונות לקיום תהליכי שיתוף כולל שימוש באינטרנט ובפעילויות במרחב הציבורי. תהליך ההתייעצות יבוצע בדרכים חדשניות, בין השאר באמצעים וירטואליים, שיאפשרו הגעה לקהל יעד גדול יותר מאשר אמצעים מסורתיים של שיתוף ציבור.

פיילוט ראשון של שיתוף ציבור רחב באינטרנט יתקיים בראשית 2012 - תהליך התייעצות עם אלפי צעירים בעיר בנוגע לבית הצעירים החדש במזא"ה 9. מטרת תהליך השיתוף הוא לאפשר להם לקחת חלק משמעותי בקביעת השירותים שינתנו במקום ולהבין כיצד ניתן למשוך את הצעירים להגיע למזא"ה 9 ולצרוך את השירותים המוצעים להם.

עבודת צוות משולב גורמים עירוניים וחיצוניים לקביעת מתווה תהליך התייעצות לגבי פיילוט שיתוף באינטרנט, סוף 2011 קיום תהליך השיתוף באמצעות מערכת תשתית אינטרנטית ושיווק, פברואר 2012

הפקת תובנות מתכללות מהתכנים שעלו מהמשתתפים, אפריל 2012 בחינת יעילות הפורמט, הסקת מסקנות וגיבוש מתווה עקרוני ל 2-3 פיילוטס נוספים

אבני דרך מרכזיות

ביצוע 1-2 פיילוטס נוספים, במהלך 2012

ביצוע 1-2 פיילוטס נוספים, במהלך 2013

התכנית העירונית לשיתוף ציבור

תחום הצעירים

היחידה לתכנון אסטרטגי

אגף המחשוב

לשכת הדובר

חברת "תובנות"

אלפי תושבים

ריכוז הפיילוט
ריכוז תהליכי שיתוף
שותפים

1.3 צעירים בוועדי שכונות, מינהלות רובע ונהלות ציבוריות של מרכזים קהילתיים

מתוך אמונה בחשיבות ההנהגה הקהילתית והמקומית, תעודד העירייה צעירים לקחת חלק בוועדי השכונות השונים בעיר, בוועדות רובעיות ובהנהלות הציבוריות של המרכזים הקהילתיים.

לעשייה של צעירים בדרג המקומי יתרון נוסף התואם את המטרה העירונית של חיזוק תחושת המסוגלות האזרחית של התושבים הצעירים.

צוות הפרויקט יבחן דרכים שונות לעידוד השתתפות צעירים בדרגים אלו ובהם חשיפת הצעירים לעצם קיומן של מסגרות אלו ולפוטנציאל שבהשתתפות בהן, גיוס צעירים וחיבורם למסגרות העירוניות הקיימות וכו'.

התנעת הפרויקט

גיבוש תוכנית עבודה לשילוב צעירים

פיילוט שילוב צעירים בוועדות מינהלות רובע, הנהלות ציבוריות

בחינת יעילות הפורמט והסקת מסקנות לקראת המשך הפרויקט

תחום הצעירים

אגף רבעים ושכונות

אגף קהילה נוער וספורט

המישלמה ליפו

מינהל שירותים חברתיים

תושבים צעירים

תיאור ופירוט

אבני דרך מרכזיות

ריכוז

שותפים

1.4 המעבדה החברתית: בית עירוני ליזמים חברתיים צעירים

הקמת גוף בבית הצעירים שיהווה בית עירוני לצעירים המבקשים ליזום ולחדש בתחום חברתי-תרבותי ולעצב את המרחב העירוני-קהילתי.

תיאור ופירוט

המעבדה תהווה כתובת לכל צעיר המבקש לפעול ותציע לו ליווי רב תחומי עד להוצאת היוזמה לפועל. המעבדה תספק מקום פיזי לפעול ממנו, ייעוץ והנחייה מקצועיים, ערוץ תקשורת נוח לגורמי העירייה, חיבור לצעירים אחרים בשלב דומה ומקום פיזי לפעול ממנו. בשלב שני תבחן האפשרות להקמת קרן חברתית לתמיכה במיזמים חברתיים במסגרת המעבדה החברתית.

הקמת ועדת היגוי לפרויקט
השקת המעבדה החברתית ותחילת פעילות
תחום הצעירים
יחידות העירייה - לפי תחומי המיזמים שיוצגו
אשוקה ישראל
ארגוני מגזר שלישי העוסקים בתחום
יזמים חברתיים צעירים

אבני דרך מרכזיות

ריכוז
שותפים

1.5 עידוד קבוצות מנהיגות בדגש על שכונות הדרום

מתוך שאיפה לפתח מנהיגות צעירה בעיר ואת תחושת המסוגלות האזרחית של הצעירים, תקודם פעילות של קבוצות צעירים הפועלות לפי תחום, נושא מקצועי, או איזור בעיר ושמתרתן לקיים שיח פנימי, לקדם עשייה במרחב העירוני-קהילתי ולקדם חיבור בין קבוצות והתארגנויות קיימות. כל קבוצה תקודם תוך שיתוף פעולה עם גוף עירוני מבוסס קהילה ו/או עם עמותה או גוף חיצוני אחר בעל יכולות ארגוניות וידע בתחומי התוכן הרלוונטיים לקבוצה.

בשלב ראשון הפרויקט יקודם בדגש על שכונות דרום העיר.

קידום קבוצות פיילוט במהלך 2012
הרחבת הפרויקט ל-2 עד 4 שכונות נוספות

תחום הצעירים
המחלקה למרכזים קהילתיים
המישלמה ליפו
מינהל שירותים חברתיים
"הפרדס"
בינה
ארגוני מגזר שלישי נוספים

תיאור ופירוט

אבני דרך מרכזיות

ריכוז
שותפים

1.6 הקמת פעילות ייעודית עבור הצעירים ביפו

במטרה לאפשר לאוכלוסייה הצעירה המקומית לקחת חלק משמעותי יותר בעיצוב החיים שלהם ביפו בכפוף לתכנית העבודה של המישלמה ליפו. קבלת החלטה אודות אופי והיקף המיזם מימוש ותחילת פעילות המישלמה ליפו תחום הצעירים ארגוני מגזר שלישי נוספים

תיאור ופירוט

אבני דרך מרכזיות

ריכוז

שותפים

2. להשפיע בעיר

2.1 הקמת מרכז סיוע לשוכרי דירות

מרכז הסיוע לשוכרי דירות יספק ייעוץ ומידע בנושאי שכירות ויקדם מודעות בתחום.

בין השירותים שיספק מרכז הסיוע לשוכר: ייעוץ משפטי לחוזי שכירות, ייעוץ לפתרון סכסוכים מול בעלי הדירה, מידע בנושא זכויות הדייר/השוכר, מידע על הנחות בארנונה, זכאות לסיוע בשכר דירה.

בין הפעולות שיקדם המרכז ברמה העירונית: הוצאת פרסומים הקשורים בנושא השכירות לקידום מודעות, פרסום חוזה שכירות מומלץ ע"י העירייה, עידוד מחקר ופרסום נתונים בנושא, מעקב אחר מחירי השוק ומגמות בולטות והגברת מודעות בקרב השוכרים.

תחילת פעילות ייעוץ משפטי

בניית תוכנית עבודה ראשונית למרכז

גיוס משאבים לטובת הקמתו במסגרת מז"א 9

תחילת פעילות

תחום הצעירים

היחידה לתכנון אסטרטגי

המרכז למחקר כלכלי חברתי

גופי מגזר שלישי כדוגמת הקואליציה לדיור בהישג יד

תושבים צעירים

תיאור ופירוט

אבני דרך מרכזיות

ריכוז

שותפים

2.2 צוות עירוני לבחינת הפחתת עלויות דיור נלוות ושיפור מוצרי הדיור

עלות השכירות הינה ליבה של מצוקת הדיור בעיר, אולם יש לה "בעיות לוויין" ובינן ניתן להתייחס לעלויות נלוות (חשבונות, תחזוקה וכו'), איכות

תיאור ופירוט

הדירות בתחזוקה ירודה, תהליך חיפוש דירות ארוך וקשה וכו'. במסגרת הפרויקט יוקם צוות עירוני שיעסוק באפשרויות להפחתת עליות דיור נלוות ושיפור איכות המוצר שמקבלים הצעירים בתחומים הבאים:

- הוצאות אחזקת הדירה לרבות בחינת סל ההוצאות של צעיר ממוצע והצעת כלים להפחתתו
  - תהליך חיפוש הדירה לרבות אפשרויות לקיום מנגנון תיווך מוזל שיקל על תהליך החיפוש ושיתוף ידע אודות מחירי שכירות באזורים שונים בעיר
  - תהליך מעבר הדירה לרבות בחינת אפשרות לבחירת ספקים נבחרים במחירים מוזלים
  - תחזוקת הדירות לרבות בחינת אפשרויות העירייה לאכיפה במסגרת החקיקה הקיימת והמלצה על חקיקה נדרשת.
- הקמת צוות עבודה והתנעת הפרויקט
- מיפוי הבעיות עבור הצעיר, יצירת בנק אמצעי ביצוע אפשריים, בחירת אמצעים ראשונים להתקדמות תוך שיתוף הציבור
- פיתוח אמצעי היישום לכדי תוכנית ספציפית
- תחילת ביצוע אמצעי יישום
- תחום הצעירים
- היחידה לתכנון אסטרטגי
- הלשכה המשפטית
- הרשות לפיתוח כלכלי תל אביב - יפו
- אגודות הסטודנטים בעיר
- תושבים צעירים

אבני דרך מרכזיות

ריכוז שותפים

2.3 סיוע בשכר דירה לסטודנטים באזורים המיועדים להתחדשות

מתן סיוע כספי בשכר הדירה לסטודנטים שיעברו לגור בשכונות נבחרות במטרה לסייע לסטודנט להתמודד עם יוקר המחייה ובמטרה להאיץ תהליכי התחדשות אורבנית. כלקח מפרויקטים דומים יכיל הפרויקט מרכיבי הגנה על הסטודנט להגבלת גובה השכירות והגבלת עליית המחירים. במקביל לפרויקט תשקיע העירייה בפיתוח תשתיות באזורים הנבחרים. בתמורה לסיוע הכספי, הסטודנט יפעל במכסת זמן מתואמת במעורבות חברתית בשכונה כדי לחזק את הקשר שלו למקום מגוריו. הפרויקט החל למעשה לפעול בשנת הלימודים תשע"ב תוך הענק מלגות סיוע של עד 9,600 ₪ מדי שנה. הסיוע יוענק בשיתוף עם מוסדות ההשכלה הגבוהה שיצטרפו לפרויקט ובראשן אוניברסיטת תל אביב, אגודת הסטודנטים של תל אביב והמכללה האקדמית תל-אביב-יפו.

תיאור ופירוט

בחינת מימוש הפרויקט בשנת 2011 והסקת מסקנות, מרץ 2012
 השקת השנה השנייה של הפרויקט, אפריל 2012
 סמנכ"ל תכנון
 אגף התקציבים
 הלשכה המשפטית
 היחידה לתכנון אסטרטגי
 תחום הצעירים
 קרן תל-אביב-יפו לפיתוח
 אוניברסיטת ת"א ואגודת הסטודנטים של תל אביב
 המכללה האקדמית תל-אביב-יפו

אבני דרך מרכזיות

**ריכוז
 שותפים**

2.4 פרסום חוזה שכירות מומלץ על ידי העירייה

הכנת חוזה שכירות אשר יכלול סעיפים המגנים על השוכר (למשל אופציה להמשך שכירות) אך יהיו הוגנים גם כלפי המשכיר. חוזה שכירות קיימים כיום לא כוללים תמיד סעיפים כאלו, לעיתים לא מתוך כוונה רעה או רצון לקפח את השוכר, אלא מתוך חוסר מודעות ושימוש בחוזים ישנים שאיש אינו מבקש לעדכן אותם. לעירייה אין יכולת לכפות חוזה, אך נראה כי לחוזה מומלץ יש סיכוי טוב להיות מאומץ באופן וולונטרי. גם אם לא יעשה בו שימוש בפועל, חוזה מומלץ יכול להאיר את עיני השוכרים לגבי נושאים עליהם יש לתת את הדעת בעת חתימה על חוזה.

תיאור ופירוט

הקמת צוות עבודה פנים עירוני
 הכנת טיוטת חוזה תוך התבססות על חוזים קיימים והצעות הציבור
 פרסום חוזה מומלץ
 תחום הצעירים
 הלשכה המשפטית
 היחידה לתכנון אסטרטגי
 אגודות הסטודנטים בעיר
 תושבים צעירים

אבני דרך מרכזיות

**ריכוז
 שותפים**

3. להתנייד בעיר

3.1 פיתוח תחבורת הלילה בעיר

כדי להתמודד עם הקושי של צעירים להתנייד בעיר בתחבורה ציבורית בשעות הלילה, יקודם תהליך לבחינת השימוש בקווי הלילה בעיר, שיפור השירות לאזורי העיר בדגש על יפו ומזרח העיר והגבת תדירות הנסיעות. לאור המסקנות יוחלט אם יש צורך בקיום תהליך שיווקי בשיתוף עם

תיאור ופירוט

משרד התחבורה להטמעת השימוש בקווים הקיימים.	
דיון לבחינת היתכנות שיפור תחבורת הסופ"ש בעיר וקבלת החלטה על המשך הפרויקט	אבני דרך מרכזיות
אגף התנועה	ריכוז
תחום צעירים	שותפים
רשות התחבורה, תנועה וחנייה העירונית	
אגף התנועה	
מינהלת הרכבת הקלה	
היחידה לתכנון אסטרטגי	
משרד התחבורה	
חברות התחבורה השונות	

3.2 מתן תמריץ למי שאינם משתמשים בתו חניה

כיום, כל תושב בעל רכב יכול לקבל תו חניה (בחינם ואפילו עם שליח עד פתח הבית). הפרויקט המוצע יפתח חלופות לתמרוץ ותגמול למי שאינם מחזיקים רכב. התמרוץ והתגמול אינם בהכרח בעלי משמעות כספית משמעותית מאד, אבל יש להם מימד עקרוני המביע עמדה ערכית והערכה מצד העירייה למי שבחרים לחיות בעיר מבלי להחזיק רכב או מבלי לבקש תו חניה.	תיאור ופירוט
אמצעי התגמול המוצעים יהיו קשורים לאמצעי תחבורה אלטרנטיביים, למשל: הנחה במנוי לתל-אופן או למשל על ידי שוברי הנחה לקניית אופניים או נעלי הליכה.	
הקמת צוות חשיבה	אבני דרך מרכזיות
הגדרת חבילת הטבות	
יציאה לקמפיין ויישום ההטבות	
המשנה למנכ"ל	ריכוז
תחום הצעירים	שותפים
הרשות לפיתוח כלכלי תל-אביב-יפו	
מינהל תקשורת והסברה	

4. לעבוד וללמוד בעיר

4.1 תוכנית מתמחים

התוכנית תאפשר לצעירים מוכשרים ונבחרים הזדמנות להתנסות מקצועית קצרה וממוקדת בנוסח מודל ההתמחות הנהוג בארה"ב ובמדינות נוספות (Internship). בכך יתאפשר לצעירים אלו לצבור ניסיון בעבודה בבמגזר הציבורי ולהיחשף לעבודת הממשל המקומי ככיוון אפשרי להמשך הקריירה	תיאור ופירוט
---	---------------------

שלהם. העירייה מצידה תיחשף למשאב אנושי מוכשר ויצירתי היכול להביא לחשיבה רעננה ולחדשות.

המתמחים יפעלו תקופה מוגבלת ביחידות העירייה השונות ולכל אחד מהם יוצמד מלווה בכיר והוא יעסוק בפרויקט משמעותי מסוים. הם ילוו על ידי התוכנית לאורך התמחותם, יכירו את עבודת הרשות הציבורית ויצרו קשרים בינם לבין עצמם. בשלב הבא תישקל אפשרות להרחיב את התוכנית לרשויות ציבוריות נוספות הפועלות בעיר.

בניית בנק הפרויקטים העירוניים

גיוס ומיון מועמדים

תחילת שילוב מתמחים (10 מתמחים בשלב א')

תחום הצעירים

לשכת המנכ"ל

אגף משאבי אנוש

לשכת הדובר

יחידות העירייה השונות

אבני דרך מרכזיות

ריכוז

שותפים

4.2 מרכזי למידה בזמן בחינות

בזמן תקופת המבחנים, פתיחת מרחבי לימוד ציבוריים המספקים סביבת עבודה נוחה, אפשרות ללימוד בקבוצות, קישור לאינטרנט וכו'. המרכזים יתנו מענה למי שהתנאים בדירות בהם הם גרים אינם מתאימים או נוחים ללימוד בקבוצות או ללימוד בכלל.

פתיחת חלל לימוד אחד לפחות בתקופת בחינות סמסטר א' תוך דגש על מתן שירות ב"בלוק הצעירים"

תחום הצעירים

תיאור ופירוט

אבני דרך מרכזיות

ריכוז

4.3 ריכוז והנגשת מידע ליזמות עסקית של צעירים בעיר

תל-אביב-יפו היא מרכז הכלכלה והעסקים במדינה ולכן היא מהווה מוקד להתפתחות וליזמות עסקית בכלל וליזמות צעירה בפרט. מטרת הפרויקט הינה לרכז ולהנגיש מידע הנוגע ליזמות עסקית בעיר, הן בכל הנוגע לתהליכים ואישורים עירוניים והן בנוגע להיבטים הנוגעים ליזמות עסקית שמחוץ לאחריות העירייה.

קביעת תוכנית עבודה ומועדים לפרויקט

מינהלת הידע

מינהלת קידום עסקים

אגף רישוי עסקים

תחום הצעירים

תיאור ופירוט

אבני דרך מרכזיות

ריכוז ושותפים

4.4 עידוד חממות ליזמות עסקית של צעירים בעיר

בעיר פועלים מרכזים ותוכניות לעידוד יזמות עסקית של צעירים, הפרויקט יקדם שיתוף פעולה עם מרכזים אלו ואף יביא להקמת חממות יזמות באחריות עירונית.

תיאור ופירוט

הקמת חממה ליזמות טכנולוגית

אבני דרך מרכזיות

מינהלת עיר עולם

ריכוז

תחום הצעירים

שותפים

מינהלת קידום עסקים

מטה מינהל החינוך

4.5 שירות יעוץ והכוונה בתחום התעסוקה עבור צעירים בתחילת הדרך

כדי לסייע לכל אותם צעירים עובדים שמתקשים להזניק את הקריירה שלהם ובהם בוגרי תארים אקדמאים וצעירים בגילאים מתקדמים, יסופקו שירותי יעוץ והכוונה. הפרויקט יספק מידע כללי בנושאי תעסוקה, סיוע בכתיבת קורות חיים, חיפוש עבודה מודרך וכיו"ב. בנוסף, יפותחו קשרים עם גורמים המציעים אפשרות תעסוקה בעיר תוך ניסיון להרחיב את תחומי ואפשרויות התעסוקה העומדות בפני צעירים בעיר.

תיאור ופירוט

שירותים אלה אינם באים להחליף את מערך התעסוקה הפועל בעיר אלא לתת פן משלים עבור צעירים הנמצאים בשלבים הראשונים של הקריירה.

השקת שירותי יעוץ והכוונה

אבני דרך מרכזיות

תחום צעירים

ריכוז

מינהל השירותים החברתיים

שותפים

תוכנית סטרייב תל אביב מבית ג'וינט ישראל (תב"ת)

4.6 קידום שת"פ עם אגודת הסטודנטים

לערייה ולאגודות הסטודנטים מטרות משותפות בדרך לשיפור איכות החיים של הסטודנטים בעיר. במסגרת הפרויקט יכונס השולחן העגול העירוני בנושא סטודנטים במטרה לתאם בין הגופים השונים ולהעצים מהלכים שונים. מטרתו לקרב בין המוסדות כדי לקדם פרויקטים משותפים.

תיאור ופירוט

כינוס השולחן העגול העירוני הראשון בנושא הסטודנטים

אבני דרך מרכזיות

כינוס עיתי של כלל האגודות וקידום פרויקטים שיבחרו

תחום הצעירים

ריכוז

לשכת ראש העיר

שותפים

מטה מינהל החינוך

היחידה לרווחה חינוכית
אגודות הסטודנטים השונות

4.7 סיוע בניהול קריירה ליוצרים צעירים

בצד כישורים אמנותיים, ההחלטה "להיות אמן" דורשת מיומנויות וכישורים הנוגעים לניהול קריירה אמנותית. דווקא העוסקים בתחומי יצירה לעיתים קרובות אינם מיומנים בתחומים אלו. הפרויקט יציע סיוע בניהול קריירה אמנותית ליוצרים צעירים (הכנת תיק עבודות, כתיבת קורות חיים, שיווק וכיו"ב).

תיאור ופירוט

התנעת הפרויקט, במהלך 2012

אבני דרך מרכזיות

תחום הצעירים

ריכוז

אגף התרבות

שותפים

רכזת האמנות של אגף קהילה נוער וספורט

ארגוני אמנים ויוצרים בעיר

5. לבלות וליצור בעיר

5.1 אירועי רחוב קהילתיים ביוזמה מקומית

אירועי רחוב ביוזמה מקומית נתקלים לא פעם במחסומים הנובעים מדרישות העירייה וגורמים ממסדיים אחרים בכל הנוגע לבטיחות, ביטחון ועמידה בדרישות חוק שונות. קיים ניגוד מובנה בין אופיים של אירועים אלו לבין הדרישות הממסדיות.

תיאור ופירוט

הפרויקט יקדם מנגנון תמיכה לקיום אירועי רחוב ברמה מקומית, בהיקף קטן יחסית וביוזמה קהילתית מקומית. התמיכה תינתן הן ברמת הביצוע וההוצאה לפועל, אך גם ובמיוחד בשלבי האישור והתיאום תוך לקיחת אחריות עירונית על חלקם.

אבני דרך מרכזיות

התנעת הפרויקט

ריכוז ושותפים

מחלקת האירועים

אגף קהילה נוער וספורט

חטיבת התפעול

תחום הצעירים

לשכת הדובר

5.2 ריכוז והנגשת מידע לצעירים לגבי ייזום אירועי תרבות ובילוי

ייזום וקידום אירועי תרבות ובילוי הוא הליך מורכב, הדורש אישורים מגורמי

תיאור ופירוט

ערייה שונים, במיוחד כשמדובר באירועים במרחב הציבורי. כחלק משירותי המידע אותם מספק מרכז הצעירים, יינתנו יעוץ ומידע בפרוצדורות ותיאומים הנדרשים לצורך קידום יזמות תרבות ובילוי. המרכז יספק את כלל המידע אודות דרישות בסיסיות, סדר הגשת הבקשות השונות לאישור, פרקי הזמן הנדרשים וכי"ב תוך הכוונת היזמים ליחידות העירוניות הרלוונטיות.

קביעת תוכנית עבודה ומועדים לפרויקט, במהלך 2012

מינהל הידע

המחלקה לאירועים

אגף רישוי עסקים

תחום הצעירים

אבני דרך מרכזיות

ריכוז ושותפים

5.3 הנגשת מידע אודות משאבים ושירותים קיימים ליוצרים ואמנים צעירים

בעיר קיים ריכוז גדול של אמנות ואמנים צעירים. רבים מהאמנים הצעירים מתגוררים בעיר, מחזיקים בסטודיו בעיר וכמעט כולם רואים בעיר מקום מרכזי לפעילותם. העיר מציעה לאמנים אפשרויות מגוונות להתפתחות, הן על בסיס המתרחש בשוק האמנות הפרטי והן על בסיס תמיכה עירונית וציבורית. עם זאת, אמנים בכלל ואמנים בתחילת דרכם בפרט, אינם מודעים תמיד לתמיכה ושירותים קיימים, מתקשים בקבלת התמיכה והשירותים - בעיקר בתהליכים מורכבים מבחינה מינהלתית מטרת הפרויקט - להנגיש מידע אודות משאבים ושירותים קיימים לאמנים בצורה ברורה ובאופן מרוכז

קביעת תוכנית עבודה ומועדים לפרויקט במהלך 2012

מינהל הידע

המחלקה לאירועים

אגף רישוי עסקים

תחום הצעירים

תיאור ופירוט

אבני דרך מרכזיות

ריכוז ושותפים

5.4 הקמת חלל תצוגה ליוצרים בתחילת הדרך

כחלק מתוכנית בית הצעירים יוקצו בו חללים ליצירה ולתצוגה עבור יוצרים בתחומי אמנות שונים. "הגלריה" במרכז הינה חלל יעודי לתחומי אמנות שונים ותוצג בה הן אמנות "מקצועית" של אמנים צעירים והן אמנות קהילתית. "חנות אמן" במרכז תאפשר לאמנים צעירים להציג ולמכור במשך פרק זמן מוגבל את יצירותיהם.

השקת "הגלריה" וחנות האמן

תחום צעירים

תיאור ופירוט

אבני דרך מרכזיות

ריכוז

שותפים

אגף התרבות
רכזת האמנות באגף קהילה נוער וספורט
קהילת היוצרים הצעירים בעיר

5.5 מסיבות ואירועי רחוב ביוזמה עירונית

תיאור ופירוט

הפקת מספר מסיבות ואירועי רחוב ביוזמת העירייה. לצד אירועי הענק שמפיקה העירייה עבור הצעירים והתושבים בכלל, מוצע לתת דגש לא-זורים מחוץ למרכז העיר ולאירועים מקומיים ולא דווקא לאירועי ענק. כדוגמה מוצע לבחון אירועי סגירת רחובות והפיכתם לרחובות אופניים והליכה ברגל בסופי שבוע.

קביעת תוכנית עבודה ומועדים לפרויקט במהלך 2012
המחלקה לאירועים
לשכת הדובר
תחום הצעירים

אבני דרך מרכזיות
ריכוז ושותפים
יחידות עירוניות

5.6 הקצאת חללים עירוניים עבור יצירה ותצוגה של יוצרים צעירים

תיאור ופירוט

יוצרים צעירים מתקשים במציאת חללי יצירה ותצוגה לעבודתם. עיקר הקושי הינו כלכלי, בעיקר בכל הנוגע לחללי יצירה, אך קיים גם קושי במציאת חללי תצוגה המתאימים ליוצרים צעירים הן בשל מקומם בתחילת דרכם המקצועית, אך גם בשל אופי העבודות שהינו לעיתים ניסיוני ולא מסחרי.

מטרת הפרויקט להציע מנגנון להקצאת חללים עירוניים עבור יוצרים צעירים (בעיקר מחוץ למרכז העיר), גם אם באופן זמני, כחללי יצירה ותצוגה ליוצרים צעירים.

הפרויקט ייבדק במסגרת הכנת מסמך מדיניות להתחדשות עירונית ואמנות. השלמת בדיקות וגיבוש מסקנות עקרוניות במסגרת מסמך מדיניות להתחדשות בהתאם למסקנות מסמך המדינות, אישור נוהל עירוני להקצאת חללים עבור יוצרים

תחילת הקצאת חללים בפועל, במהלך 2013
היחידה לתכנון אסטרטגי
אגף התרבות והאמנויות
אגף קהילה נוער וספורט
אגף נכסי עירייה
הלשכה המשפטית
תחום הצעירים

אבני דרך מרכזיות

ריכוז
יחידות עירוניות

5.7 הנחות לצעירים במרכזים קהילתיים ובמרכזי ספורט עירוניים

מדיניות ההנחות של מוסדות העירייה השונים בנושא הצעירים אינה אחידה ומוסדות שונים מעניקים לקהל זה הנחות שונות. מטרת הפרויקט לקדם הנחות לצעירים במוסדות העירייה השונים ולשאוף להאחדת ההנחות עד כמה שניתן.

בחינת הנושא וקביעת תוכנית עבודה ומועדים לפרויקט, במהלך 2012 אגף קהילה נוער וספורט תחום הצעירים

תיאור ופירוט

אבני דרך מרכזיות
ריכוז ושותפים

6. להכיר ולהשתייך בעיר

6.1 אירועי קהילה, תרבות ושיח במרחב הציבורי

צעירים רבים אינם מכירים את שכניהם בבניין ובשכונה. תופעה זו בולטת עוד יותר במרכז העיר שמתאפיין בשעורי תחלופת אוכלוסיה גבוהים המקשים על גיבושה של קהילה יציבה. הרחוב התל אביבי משמש כמקום מפגש ואינטראקציה בין אנשים, אולם מרחבים ציבוריים כדוגמת הגינות השכונתיות אינם מנוצלים מספיק לטובת הקהילה. קיומם של אירועים המאפשרים מפגש - ביוזמת תושבים או העירייה - יסייעו לתושבים הצעירים להתחבר לשכונת מגוריהם.

קביעת תוכנית עבודה ומועדים לפרויקט, במהלך 2012 תחום הצעירים אגף קהילה נוער וספורט חטיבת התפעול לשכת הדובר תושבים צעירים

תיאור ופירוט

אבני דרך מרכזיות
ריכוז ושותפים

6.2 קיום דיאלוג עם קבוצות צעירים חוץ ממסדיות

מתוך הבנה שצעירים רבים מעדיפים לפעול במסגרת עצמאית שאינה מזוהה עם הממסד, ומתוך הכרה בחשיבותן של קבוצות אלה לשמירת אופייה המיוחד של העיר ולחיזוק תחושת השייכות של חבריהן לעיר - כולל קבוצות בעלות סדר יום שונה ולעיתים מתנגד לזה הממסדי, מוצע כי תחום הצעירים יטפח את הקשר עם קבוצות אלה, יתווך בינן לבין גורמי העירייה הרלבנטיים, ויסייע לפעילותן ככל שהן יהיו מעוניינות בכך (למשל, העמדת חללי פעילות לטובת מפגשים שלהן).

תחום הצעירים

תיאור ופירוט

ריכוז

7. הנגשת מידע, העיר והעירייה

7.1 פרסום מסמך המדיניות בנושא צעירים וקיום דיון ציבורי סביבו

תוכנית האב או מסמך המדיניות אשר אמצעי היישום המפורטים במסמך זה הם פועל יוצא ממנו הינו מסמך עבודה אשר בצד תפקידו כמנחה ומתווה את הפעילות העירונית בתחום הצעירים גם אמור לשמש כבסיס לדיאלוג ולדיון מתמשכים, כך שניתן יהיה להתאים, לשנות ולשפר את המדיניות העירונית בתחום הצעירים.

בהתאם לכך מטרתו המרכזית של אמצעי יישום זה הוא להביא להתאמה ולשינוי של המדיניות העירונית לצעירים בהתאם לצרכים העולים מהשטח, מטרה נוספת היא עצם יצירת הבסיס לדיון ולדיאלוג בין הצעירים לעירייה.

הפרויקט צריך להיות מתואם עם שיווק עבודת העירייה לצעירים (אמצעי 1.3 להלן)

השקת תוכנית המדיניות החדשה והפצתה בתפוצה רחבה, בעיקר באינטרנט, קיום דיון ציבורי לגבי המסמך עם תושבים צעירים

תחום הצעירים

לשכת ראש העיר

לשכת הדובר

התכנית עירונית לשיתוף ציבור

היחידה לתכנון אסטרטגי

תיאור ופירוט

אבני דרך מרכזיות

ריכוז

יחידות עירוניות

7.2 ריכוז מאמץ בדברור ובשיווק עבודת הממשל המקומי

שירותים רבים המתקיימים עבור צעירים בעיר אינם מגיעים למודעות של קהל היעד. מערך השיווק העירוני ואמצעי הפרסום שלו מותאמים רק בחלקם למאפייני הצעירים. בשיתוף עם לשכת הדובר תוקם פונקציה שתעסוק בחשיפת תכנים וביצירת אמצעי פרסום ותקשורת עדכניים עם קהל היעד.

לשכת דובר

תחום הצעירים

מנהלת הידע

תיאור ופירוט

ריכוז

שותפים

7.3 מיפוי וריכוז מידע הרלוונטי עבור צעירים

ריכוז מידע בתחומים שונים הקשורים לשירותים והזדמנויות שיש לצעירים בעיר לקראת הנגשתו בכלים מגוונים. הפרויקט מתבסס על התובנה שבתחומים רבים קיים פער בין היצע השירותים הקיים לצעירים ובין המודעות לקיומו.

תיאור ופירוט

תחילת איסוף המידע וריכוז החומרים	אבני דרך מרכזיות
תחילת הפקת חומרים	
השקה רשמית של הפרויקט	ריכוז
מנהלת הידע	
תחום הצעירים	
לשכת הדובר	יחידות עירוניות

7.4 הקמת מרכז מידע

מרכז המידע יעסוק יקום במודל הדומה לזה הקיים בערים שונות באירופה. מטרתו להביא את המידע והשירות קרוב לתושב הצעיר ולמקום שבו הוא נמצא.	תיאור ופירוט
בחינה לאורך השנה של מקומות אפשריים והטעמה לאור התקדמות פרויקט איסוף המידע	אבני דרך מרכזיות
תחום הצעירים	
מנהלת הידע	ריכוז
לשכת הדובר	שותפים

7.5 הקמת שלוחות לצעירים של מרכז השירות בבניין העירייה עד שעות מאוחרות

צעירים רבים נמנעים מהגעה למרכז השירות של העירייה, גם לאחר ששופץ ושמערך השירות בו שודרג משמעותית. בבית הצעירים תוקם שלוחה שתשמש תושבים צעירים ותפעל עד שעות הלילה המאוחרות. תבחן אפשרות להוציא את שירותי העירייה גם למרחב הציבורי כדי לקרבם לתושב הצעיר	תיאור ופירוט
השקת השלוחה ומתן שירותים לצעירים עד שעות הלילה	אבני דרך מרכזיות
מנהלת השירות העירוני ופניות הציבור	
תחום הצעירים	ריכוז
אגף התקציבים	שותפים

7.6 מפגשים בין צעירים וגורמי עירייה בנושאי מדיניות עירונית

מטרת הפרויקט להנגיש את עבודת העירייה לצעירים ולחשוף אותם לשיקולים שמאחורי המדיניות מתוך שאיפה להגביר את הידע וההבנה של תושבים צעירים על הנעשה בעיר. מנגד, לאפשר לצעירים להשמיע	תיאור ופירוט
--	---------------------

דברים מול העושים במלאכה.
 במסגרת הפרויקט יתקיימו אירועים תדירים בהם יציג הגורם העירוני
 האחראי על תחום כלשהו הנוגע לצעירים (דיוור, תנועה, תרבות, עסקים)
 את המדיניות העירונית בנושא ויתקיים דיון בינו לבין התושבים הצעירים.
 המפגשים יתקיימו ברובם בבית הצעירים.
 בניית תוכנית עבודה למפגשים (איתור הנושאים הרלוונטיים ובעלי
 התפקידים וגורמי העירייה האחראים עליהם, תיאום והכנה של בעלי
 התפקידים) כולל לויז' מתואם
 ביצוע בפועל, קיום לפחות 5 מפגשים במהלך 2012
 ביצוע בפועל, קיום לפחות 8 מפגשים
 תחום הצעירים
 התכנית העירונית לשיתוף הציבור
 יחידות עירוניות כפי שיאותרו בבניית תוכנית העבודה

אבני דרך מרכזיות

ריכוז

שותפים

7.7 הקמת תשתיות תקשורת דיגיטאליות

הקמת תשתית באינטרנט המרכזת את כלל השירותים הקיימים עבור
 צעירים. שימוש ברשתות חברתיות כאמצעי להעברת מידע וליצירת
 דיאלוג.
 תחום הצעירים
 מנהלת הידע
 לשכת הדובר

תיאור ופירוט

ריכוז ושותפים

7.8 עידוד דיגיטציה של מערכים עירוניים

חיזוק מגמת שקיפות והנגשת מידע באמצעות האינטרנט, פתיחת בסיסי
 מידע לציבור עבור הכנת יישומים (אפליקציות) למכשירים סלולאריים
 וכדומה.
 מנהלת הידע

תיאור ופירוט

ריכוז

7.9 הנגשת ישיבות מועצת העיר

בית הצעירים יעדכן אודות ישיבות המועצה, הנושאים שעל סדר היום
 והחלטות שהתקבלו.
 תחום הצעירים

תיאור ופירוט

ריכוז

